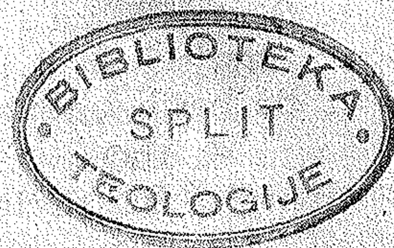
SLUŽBA BOŽJA

LITURGIJSKO - PASTORALNI LIST
GODINA II MAKARSKA 1962. BROJ 1.

KORAK NAPRIJED!

»Služba Božja« zaodjela se u bolje ruho, pošto je sretno prebrodila prvo godište.

Svladala je sve poteškoće, i dostojno se afirmirala i časno ispunila svoju zadaću. Naišla je na opće odobrenje, što pokazuje lijep broj predbrojnika, a što je važnije i pretplatnika.

Moramo biti zahvalni spretnom i zaslužnom uredništvu i vrijednim suradnicima. Veseli nas da su dolično zastupana braća Slovenci.

Sve ovo znači da je i kod nas uhvatio čvrst korijen smisao za liturgijsku obnovu. Zato su se mogli osnovati liturgijski odbori, dijecezanski i, što je važnije, interdijecezanski (ILO), komu je dosada bio na čelu preuzv. zagrebački nadbiskup Dr Franjo Šeper, predstavnik našeg Episkopata.

Zahvalno se sjećamo pionira u liturgičnom pokretu kod nas, preuzv. nadbiskupa Pušića, Dr Kniewalda i Dr Merza.

Bilo bi dobro kad bi svi naši Ordinarijati naredili župskim uredima da časopis primaju. Dali bi još jaču podstreku svome svećenstvu da sudjeluje u liturgijskoj obnovi, a osigurali bi i redovito izlaženje potrebite nam »Službe Božje«.

† Mate Garković
nadbiskup zadarski

PRAVILNIK

INTERDIJECEZANSKOG LITURGIJSKOG ODBORA

1. Interdijecezanski liturgijski odbor (ILO) je organ Episkopata u Jugoslaviji sa svrhom da u skladu s odredbama Svete Stolice i zajedničkim naredbama biskupa promiče liturgijski život i da se brine za liturgijsko-pastoralne potrebe naših biskupija.

2. ILO promiče svojim radom liturgijski život vjernika prema slijedećim smjernicama:

a) Crkveni zakonik, papinske enciklike, napose »Mediator Dei«, te ostale odluke i direktive Svete Stolice glavni su putokaz liturgijske obnove. K tome dolaze direktive našeg Episkopata. Sve što Sveta Stolica i naš Episkopat preporučuje mora se vršiti, a sve što oni zabranjuju mora se izbjegavati i ukljanjati.

b) Naš narod, prema svojim mogućnostima, ne bi smio zaostajati za drugim katoličkim narodima u pogledu liturgijske obnove, pa će stoga ILO svima raspoloživim sredstvima promicati liturgijski apostolat prema iskustvima i literaturi drugih zemalja, koje su nas u tome pretekle.

c) Mnogo liturgijskog blaga za kojim drugi narodi tek teže mi posjedujemo u našoj liturgijskoj prošlosti, koja je još dobrim dijelom živa pa će ILO čuvati, čistiti i unapređivati tu našu dičnu baštinu.

d) Budući da liturgijski život vjernika u prvom redu ovisi o liturgijskom životu i zalaganju svećenika, ILO će nastojati u prvom redu da za liturgiju oduševi svećenike i svećeničke pripravnike.

3. Uz odobrenje nadležnih Ordinarija ILO može koordinirati rad Dijecezanskih liturgijskih odbora.

4. Predsjednika i članove ILO-a imenuju Bisupske Konferencije na pet godina. Predsjednik ILO-a je jedan između rezidencijalnih biskupa. Članovi se imenuju između dijecezanskog i redovničkog klera nastojeći da u njemu budu zastupane sve naše crkvene pokrajine. Za imenovanje redovnika u ILO Episopat će zatražiti pristanak redovničkog poglavara.

5. Prema potrebi ILO može za vrijeme trajanja svoga mandata kooptirati nove članove uz pristanak nadležnog Ordinarija, ali ne više od broja polovice imenovanih.

6. Na prvoj sjednici imenovanih članova konstituira se izvršni odbor, koji se uz predsjednika nadbiskupa ili biskupa, sastoji od potpredsjednika, tajnika, tehničkog referenta i još dvojice ili trojice članova.

Izvršni odbor priprema program rada i provodi zaključke ILO-a. Izvršni odbor sastaje se posebno bar jednom godišnje.

7. ILO određuje između svojih članova referente za pojedine grane liturgijsko-pastoralnog rada. Referada ima zasada osam: 1. Za svetu Misu i sakramente, 2. za liturgijsku godinu, zajednički kalendar i štovanje naših svetaca i blaženika, 3. za liturgijsko propovijedanje i katehizaciju, 4. za crkvenu umjetnost, 6. za crkveno pjevanje, 7. za liturgijski jezik, 8. za tehničke poslove.

8. Članom ILO-a prestaje biti onaj kome ističe rok od pet godina od imenovanja, koga razriješi dužnosti Episkopat, ili koji se zahvali na dužnosti.

9. ILO se sastaje jedanput godišnje; po potrebi može se sastati i više puta.

10. Odluke na sjednicama donose se većinom glasova prisutnih članova. U slučaju da su glasovi jednako podijeljeni odlučuje predsjednik.

11. Predsjednik ILO-a saziva sjednice i određuje im dnevni red; vodi sjednice osobno ili po svom delegatu.

12. Potpredsjednik zamjenjuje odsutnog ili zapriječenog predsjednika.

13. Tajnik vodi zapisnik sjednice te šalje prijepis zapisnika svima članovima ILO-a, a putem nadležnih Ordinarijata i svima Dijecezanskim liturgijskim odborima.

14. Referenti se brinu za poslove u vezi sa svojom referadom, prate zbivanja s tog područja, traže suradnike itd.

15. Službene spise ILO-a potpisuje predsjednik ili tajnik. Važniji spisi čuvaju se u arhivu. Arhiv vodi tajnik.

16. Putne i ostale troškove prilikom sjednica ILO-a podmiruje svakom članu njegova biskupija odnosno redovnicima njihova redovnička zajednica.

17. Svake godine predsjednik izvješćuje Episkopat na sjednici Biskupskih Konferencija o radu ILO-a te mu podnosi na odobrenje njegove prijedloge. Isto tako Episkopat daje preko predsjednika ILO-u smjernice rada.

18. ILO obavješćuje sve Dijecezanske liturgijske odbore ili referente o nacrtima svoga rada kao i o svemu što može unaprijediti liturgijsko-pastoralnu obnovu.

19. Svi DLO-i (Dijecezanski liturg. odbori) surađuju s ILO-om u granicama svojih mogućnosti i uz odobrenje vlastitog Ordinarija. U svojim se potrebama mogu obratiti na ILO.

20. Na poziv pojedinog DLO-a, a uz pristanak Ordinarija, predstavnik ILO-a može sudjelovati na važnijim sjednicama DLO-a, da se što više koordinira rad na liturgijsko-pastoralnoj obnovi.

21. Predsjednik ILO-a može na pojedine sjednice pozvati i po jednog delegata svakog DLO-a. U tom slučaju imaju svi prisutni pravo glasa.

22. ILO može potaknuti i pripraviti šire interdijecezanske liturgijsko-pastoralne sastanke.

23. Ovaj pravilnik stupa na snagu kada ga odobri Episkopat. Izmjene i dopune Pravilnika odobrava Episkopat.

*

Ovaj je Pravilnik odobren na plenarnim Biskupskim konferencijama u Zagrebu dne 22. rujna 1961.

SVEĆENIČKI LITURGIJSKI TEČAJ

Približujemo se kraju šestog desetljeća otkada je po prvi put i za liturgijsko područje jasno naglašena velika misao pokretnica djelatnog sudjelovanja vjernika (actuosa participacio fidelium). Zahvaljujemo je jednostavnom, ali svetom Piju X.

Ipak je trebalo još nekoliko godina da taj pojam uoče svećenici i on poprimi u njihovim dušama puninu smisla te iz misaonog svijeta prokrči sebi put u dnevni život vjernika. Prvi je to ostvario Dom Lambert Beauduin. On je praktički uveo djelatno sudjelovanje vjernika u svetoj Misi. I to u najosjetljivijem dijelu svećeničkih dušobrižničkih nastojanja današnjice: među radnicima.

Ono što je sv. Pijo X proglasio, Beauduin uveo u dnevni liturgijski život vjernika, u tom je Interdijecezanski liturgijski odbor (ILO) proveo najveći, a možemo kazati i najuspješniji dio svog rada i nastojanja. ILO je zapravo u tome

18. ILO obavješćuje sve Dijecezanske liturgijske odbore ili referente o nacrtima svoga rada kao i o svemu što može unaprijediti liturgijsko-pastoralnu obnovu.

19. Svi DLO-i (Dijecezanski liturg. odbori) surađuju s ILO-om u granicama svojih mogućnosti i uz odobrenje vlastitog Ordinarija. U svojim se potrebama mogu obratiti na ILO.

20. Na poziv pojedinog DLO-a, a uz pristanak Ordinarija, predstavnik ILO-a može sudjelovati na važnijim sjednicama DLO-a, da se što više koordinira rad na liturgijsko-pastoralnoj obnovi.

21. Predsjednik ILO-a može na pojedine sjednice pozvati i po jednog delegata svakog DLO-a. U tom slučaju imaju svi prisutni pravo glasa.

22. ILO može potaknuti i pripraviti šire interdijecezanske liturgijsko-pastoralne sastanke.

23. Ovaj pravilnik stupa na snagu kada ga odobri Episopat. Izmjene i dopune Pravilnika odobrava Episkopat.

*

Ovaj je Pravilnik odobren na plenarnim Biskupskim konferencijama u Zagrebu dne 22. rujna 1961.

SVEĆENIČKI LITURGIJSKI TEČAJ

Približujemo se kraju šestog desetljeća otkada je po prvi put i za liturgijsko područje jasno naglašena velika misao pokretnica djelatnog sudjelovanja vjernika (actuosa participacio fidelium). Zahvaljujemo je jednostavnom, ali svetom Piju X.

Ipak je trebalo još nekoliko godina da taj pojam uoče svećenici i on poprimi u njihovim dušama puninu smisla te iz misaonog svijeta prokrči sebi put u dnevni život vjernika. Prvi je to ostvario Dom Lambert Beauduin. On je praktički uveo djelatno sudjelovanje vjernika u svetoj Misi. I to u najosjetljivijem dijelu svećeničkih dušobrižničkih nastojanja današnjice: među radnicima.

Ono što je sv. Pijo X proglasio, Beauduin uveo u dnevni liturgijski život vjernika, u tom je Interdijecezanski liturgijski odbor (ILO) proveo najveći, a možemo kazati i najuspješniji dio svog rada i nastojanja. ILO je zapravo u tome

tiho i posve nečujno proživio svoju petgodišnjicu života. Nikome od članova ILO-a nije u mnogim poslovima ni palo na pamet, da se spominje ta činjenica. Sada, kada se otvaraju novi vidici u našim liturgijskim nastojanjima, nije moguće mimoići tu »petoljetku«, jer su po njoj mnoge stotine razmatrale, doživljavale svetu Misu i misal, a na tisuće ih — možda i stotine tisuća, molilo i djelatno sudjelovalo u svetoj Misi.

Ove je godine tiskom izašao »Vodič za djelatno sudjelovanje vjernika u svetoj Misi« (Đakovo 1961). Lijep je i jedar u svojim mislima, jer je plod crkvene nauke i prokušanih spoznaja u dušobrižničkom radu kod nas. Ne bismo htjeli niti bismo smjeli dozvoliti da »Vodič« ostane pisana riječ. On zapravo mora postati misaoni rudnik iz kojega svećenik crpe smjernice za liturgijsko oblikovanje župne i drugih zajednica. Uostalom »Vodič« je na Biskupskim konferencijama 1960. postao obvezatno pravilo djelatnog sudjelovanja vjernika u svetoj Misi kod nas.

Interdijezanski liturgijski odbor na svojim sjednicama u Zadru (4. i 5. rujna 1961) i u Zagrebu (3. i 4. listopada 1961) zaključio je da u mjesecu veljači (20—22) 1962. održi u Zagrebu liturgijski tečaj za svećenike. Glavna tema bit će djelatno sudjelovanje vjernika u svetoj Misi. Uz teoretska razlaganja ponajboljih teoretskih i praktičnih liturgičara kod nas dat će sudionicima tečaja mogućnost rekreativnih liturgijskih pobuda.

S pravom se možemo nadati da će ovaj tečaj braći svećenicima dati dovoljno prilike da u raspravljanjima poslije predavanja iznesu svu problematiku koja ih zanima i tako čuti i naći ponajbolja rješenja u pojedinostima, što ih ne nalazimo u knjigama. Nadasve se nadamo da će liturgijski tečaj sudionicima olakšati put do djelatnog sudjelovanja njihovih vjernika, kako bi i oni i vjernici osjetili u punoj mjeri svu zamašitost svete Mise kao vrutka svake svetosti.

Ako u šestdesetoj godišnjici Motu proprio svetog Pija X djelatno sudjelovanje vjernika u svetim Misama zauzimanjem dušobrižnika kod nas dobije zaobljenije oblike sustavnog, radosnog i znalačkog sudjelovanja, mi smo mnogo postigli. To će biti naime put da se liturgijska misao Rimskog misala utjelovi u dušama vjernika. Njihovo unutarnje i vanjsko sudjelovanje u svetoj Misi nadahnjivat će zdravi vrhu-

naravni vitalitet u dnevnom životu. Najdragocjeniji plodovi tog vitaliteta bit će povećana samostalnost i uravnoteženost misli i ostvarenja onog što je Božje i u okolnostima kada valja u znatnoj mjeri podnositi osjetljive žrtve.

Dr Ivan Škreblin

POVIJESNA ILI SAKRAMENTALNA CRKVENA GODINA?

Jedan od najvećih pobornika liturgijske obnove **Pijo Parsch** (1884—1954) u svom glasovitom djelu »Das Jahr des Heiles« (Godina spasenja) obradio je mnoge probleme u vezi s crkvenom godinom. U svijetlu suvremenog shvaćanja ovdje želimo pred čitaoce »Službe Božje« iznijeti nekoliko od tih problema.

DA LI UOPĆE POSTOJI CRKVENA GODINA?

Izraz »crkvena godina« ne nalazimo u nijednoj liturgijskoj knjizi. Brevijar i Misal poznaju samo sveta **»vremena«**, kao npr. došašće, božićno vrijeme, korizma, uskrsno vrijeme i sl. Isto tako i novi Kodeks rubrika ne govori ništa o crkvenoj godini nego samo o **»godišnjim vremenima«** (De anni temporibus). U Kodeksu je precizno označeno kad koje vrijeme počinje i završava. Naprotiv početak i završetak crkvene godine nije nigdje spomenut niti je ičim značajnim obilježen. Crkva već na zemlji živi na neki način životom vječnosti. »I početak i svršetak godišnjeg svetkovanja misterija sliva se u jedno« (Emilijana Löhr, Das Herrenjahr II, str. 412). Rast crkvenog organizma više sliči rastu ljudskog tijela, na kojem se ne zapaža koliko je koje godine naraslo, nego li rastu mnogih stabla i morskih puževa na kojima se jasno može vidjeti godišnji rast.

Makar da je izraz »crkvena godina« po riječima Pija Parscha školska tvorevina (Schulkonstruktion), ipak skup svetih vremena možemo tako nazvati, jer se sva sveta vremena izredaju u razdoblju od jedne godine. Pijo XII u enciklici »Mediator Dei« za taj pojam ima izraz **»liturgijska godina«** (annus liturgicus). U svakom slučaju treba radije govoriti o liturgijskim ili svetim vremenima nego o liturgijskoj ili crkvenoj godini, kako to čine svi noviji crkveni liturgijski dokumenti.

naravni vitalitet u dnevnom životu. Najdragocjeniji plodovi tog vitaliteta bit će povećana samostalnost i uravnoteženost misli i ostvarenja onog što je Božje i u okolnostima kada valja u znatnoj mjeri podnositi osjetljive žrtve.

Dr Ivan Škreblin

POVIJESNA ILI SAKRAMENTALNA CRKVENA GODINA?

Jedan od najvećih pobornika liturgijske obnove **Pijo Parsch** (1884—1954) u svom glasovitom djelu »Das Jahr des Heiles« (Godina spasenja) obradio je mnoge probleme u vezi s crkvenom godinom. U svijetlu suvremenog shvaćanja ovdje želimo pred čitaoce »Službe Božje« iznijeti nekoliko od tih problema.

DA LI UOPĆE POSTOJI CRKVENA GODINA?

Izraz »crkvena godina« ne nalazimo u nijednoj liturgijskoj knjizi. Brevijar i Misal poznaju samo sveta **»vremena«**, kao npr. došašće, božićno vrijeme, korizma, uskrsno vrijeme i sl. Isto tako i novi Kodeks rubrika ne govori ništa o crkvenoj godini nego samo o **»godišnjim vremenima«** (De anni temporibus). U Kodeksu je precizno označeno kad koje vrijeme počinje i završava. Naprotiv početak i završetak crkvene godine nije nigdje spomenut niti je ičim značajnim obilježen. Crkva već na zemlji živi na neki način životom vječnosti. »I početak i svršetak godišnjeg svetkovanja misterija sliva se u jedno« (Emilijana Löhr, Das Herrenjahr II, str. 412). Rast crkvenog organizma više sliči rastu ljudskog tijela, na kojem se ne zapaža koliko je koje godine naraslo, negoli rastu mnogih stabla i morskih puževa na kojima se jasno može vidjeti godišnji rast.

Makar da je izraz »crkvena godina« po riječima Pija Parscha školska tvorevina (Schulkonstruktion), ipak skup svetih vremena možemo tako nazvati, jer se sva sveta vremena izredaju u razdoblju od jedne godine. Pijo XII u enciklici »Mediator Dei« za taj pojam ima izraz **»liturgijska godina«** (annus liturgicus). U svakom slučaju treba radije govoriti o liturgijskim ili svetim vremenima nego o liturgijskoj ili crkvenoj godini, kako to čine svi noviji crkveni liturgijski dokumenti.

KAD ZAPOČINJE CRKVENA GODINA?

To nam pitanje izgleda suvišno. U svim udžbenicima liturgike čitamo da crkvena godina počinje Prvom nedjeljom adventa. Međutim za tu tvrdnju nema čvrsta oslonca u bogoslužju te ili prethodne nedjelje. Možda se čini da evanđelje o sudnjem danu dobro pristaje na zadnju nedjelju crkvene godine. No upravo to evanđelje koje se ponovno čita i na Prvu nedjelju adventa je spojnica što spaja te dvije nedjelje, te prema tome jaki dokaz da liturgijska godina ne bi trebala počinjati Prvom nedjeljom adventa. Zašto se onda piše i govori da liturgijska godina tada počinje? Prije svega stoga jer Brevijar i Misal počinju s adventom. No kako je došlo do toga da te liturgijske knjige počinju s adventom a ne sa Sedamdesetnicom kao nekada?

U srednjem vijeku pojavila se težnja da se u toku jedne godine obavi uspomena na cijeli Kristov život, i još više na čitavu povijest svijeta. Tada je advent počeo označavati razdoblje starozavjetne priprave na Kristov dolazak. Iza svetkovine Kristova rođenja redali su se spomendani glavnih događaja iz njegova života sve do uzašašća. Razdoblje od Duhova do adventa počelo je označavati povijest Crkve od njezina rođendana do svršetka svijeta.

POVJESNO ILI SAKRAMENTALNO?

Svetkovanje Kristovih misterija kroz razdoblje jedne godine u vrijeme svog postanka i najbujnijeg liturgijskog cvata, premda je spominjalo najvažnije događaje iz Kristova života, nije bilo povjesno nego **sakramentalno.** Ključ za razumijevanje takovog gledišta na crkvenu godinu je **život milosti** koji dobivamo i povećavamo po svetim sakramentima. Raznolikost godišnjih doba u životu prirode ovisi o svijetlu što dolazi od sunca. Raznolikost svetih vremena u životu Crkve ovisi o milosti što dolazi od Krista. Uskrs je blagdan najvažnijih sakramenata: Krštenja, Ispovijedi i Pričesti. Pripravom na te sakramente od nedjelje Sedamdesetnice započinjala su nekada sveta vremena. U božanskom Časoslovu još uvijek na Sedamdesetnicu započinjemo čitanje prve knjige Sv. Pisma: »U početku stvori Bog nebo i zemlju...« Ne možemo zamisliti prikladnijeg poticaja za naš svakogodišnji rad u Crkvi nego li je poticaj što nam ga upravlja Crkva na Sedamdesetnicu: »Idite i vi u moj vinograd!« Dva najznačajnija razdoblja za naš duhovni rast u Kristu jesu »četrdesetnica« (korizma) prije Uskrsa i »pedesetnica« (uskr-

sno vrijeme) između Uskrsa i Duhova. Dugo razdoblje od Duhova do adventa posvećeno je proživljavanju našeg kršćanstva, posebno najvažnijih kreposti vjere, ufanja i ljubavi. Ljubav je glavni sadržaj prve trećine poduhovskih nedjelja, vjera druge trećine a ufanje zadnje trećine. Nekoliko zadnjih nedjelja po Duhovima obilježeno je živom čežnjom za prijelazom iz života milosti na zemlji u život slave na nebu. Vrijeme adventa bi trebalo biti intenzivni nastavak te čežnje i priprave za taj prijelaz. To je vrijeme najpotpunije obilježeno riječima koje se često ponavljaju u adventskoj liturgiji: »Očekujući blaženo ufanje i dolazak slave velikoga Boga i Spasitelja našega Isusa Krista«. Hrvatska riječ »dolazak« u toj rečenici prijevod je riječi »epiphaneia« iz grčkog izvornika. Taj izraz nas potiče na zaključak da blagdan Bogojavljenja (u liturgijskom jeziku »Epiphania«) kao blagdan Paruzije, blagdan objavljenja slave Gospodnje najprikladnije stoji na koncu godišnjeg svetkovanja svetih misterija.

*

Svrha je ovih redaka da skrenu našu pažnju na iskonsko, bitno značenje svetih vremena: **život u Bogu po sakramentima** a prije svega po sakramentu sv. Euharistije. Naš će suradnik u rubrici **»Susret s Bogom«** pokušati donijeti glavnu misao za sve nedjelje i blagdane u godini i upozoriti da sva sveta vremena i sve dane u godini trebamo shvaćati mistagoški, sakramentalno, tj. kao dane našeg susreta s Bogom po sakramentima.

U ovakovom shvaćanju svetih vremena neka nas ne pometaju mnoge pojedinosti koje danas u liturgiji nisu na svom pravom mjestu. Mi uza sve to možemo i moramo učiniti da milost i sakramenti budu središnja točka naših religioznih doživljaja. Započeta liturgijska obnova sigurno će učiniti da i vanjski izgled svetih vremena više odgovara ovom shvaćanju. Pijo Parsch se u opisu početka crkvene godine poslužio vrlo adekvatnom slikom: Crkvena je godina kao krasno izgrađen dvorac. Tokom povijesti ljudima se činilo da mu je neprikladan glavni ulaz pa su ga zazidali i napravili ulaz s druge strane. Možda će doći vrijeme da ulaz u taj dvorac bude opet na onoj strani gdje je nekada bio! Možda će doći vrijeme da cijeli taj dvorac zasja u punom sjaju svoje ljepote — kako je to želio sv. Pijo X!

Dr. o. Jure Radić

SUSRET S BOGOM

U ovoj se rubrici želi naglasiti, kako nam ništa ne bi smjelo biti tako važno kao naš susret s Bogom u sv. Misi i sv. Pričesti.

Prije svega se iznosi glavna misao misnog teksta dotične nedjelje ili blagdana. Zatim se, na temelju Prikazne pjesme i Prikazne molitve, naglašava kako mi treba da prikazujemo Žrtvu sv. Mise. Napokon se, na temelju Pričesne pjesme i Popričesne molitve želi istaći što sa sobom donosi blagovanje Tijela Gospodnjega.

Iz tehničkih razloga se ne označuju navodi Misala, ali će pažljivo oko čitalaca zapaziti kako je gotovo uvijek u prvoj alineji zastupljen poučni dio Mise, u drugoj Prikazna pjesma i Prikazna molitva i u trećoj Pričesna i Popričesna molitva.

1. nedjelja Došašća — **Svetkujući očekujemo**

Mnogo stotina godina **čekali** su pravednici Staroga Zavjeta Mesijin dolazak na koncu svijeta. Na jedan poseban način dolazi on k nama svakoga dana u sv. Misi.

S darovima kruha i vina prinosimo i same sebe. Mi smo svijesni svoje bijede, ali smo i uvjereni da će nas naša vlastita žrtva združena s novozavjetnom **dovesti do susreta** s našim Početnikom.

To je uvjerenje sasvim opravdano jer je naš kršćanski život sudjelovanje u božanskom životu. Taj život treba da čuvamo pa će naša duša nahranjena nebeskim Kruhom dati svoj plod — svetost ovdje na zemlji i pripraviti nas za **skore blagdane** našega Otkupljenja.

2. nedjelja Došašća — **Gospodin je blizu**

Ivan Krstitelj je pripravljao put Gospodinovu dolasku. I mi to moramo činiti. Imamo što uređivati jer smo gluhi, slijepi i gubavi. Nas muče strasti, obziri, navike, a Gospodin je blizu.

Kad mu na Prikazanju darujemo i sebe sa svim svojim jadima, On će se obazreti i pomoći nam. Zbog naše ponizne prošnje i žrtve On će nam priteći u pomoć i **dati svoje spasenje.**

Kod susreta u sv. Pričesti mi se s Njim sjedinjujemo. To je mnogo, iako je to gledanje u zagonetci. Ali naučimo

li se prezirati zemaljske stvari i ljubiti nebeske, tada ćemo u Domovini potpuno osjetiti Njegovu blizinu i gledati veselje, koje nam **dolazi** od Boga našega.

3. nedjelja Došašća — **Radujmo se**

Uza svu adventsku ozbiljnost danas je sve u vedrom raspoloženju. Veselimo se uspomeni Kristova dolaska u Betlehem. Ali osim toga nas ispunja radosno ushićenje što će uskoro doći Krist i povesti nas u nebo.

Ono što nisu mogle učiniti sve paljenice Staroga Zavjeta učinio je Krist svojom Žrtvom na križu. Uništio je Adamov grijeh, povratio roblje Jakovljevo, otpustio bezakonje puku svojemu. No djelo otkupljenja još nije završeno. Stoga danas molimo da prikazivanje žrtve pobožnosti i svete Tajne **izvrši** u nama Njegovo **spasenje.**

Blagovanje Kruha jakih odagnat će malodušnost i učvrstiti nas u svetoj stvarnosti da je Bog u nama i da će doći **da nas spasi,** te nas tako pripraviti **za skore blagdane** Božića i vječnosti.

Badnji dan — **Danas znademo, a sutra ćemo vidjeti**

Obećanja su već na granici stvarnosti. Adventsko očekivanje prilazi k svršetku. Onaj **koji će spasiti** narod svoj od grijeha njegovih već se utjelovio. Danas (ovdje na zemlji) znamo da će doći, a sutra (gore na nebu) ćemo vidjeti slavu Njegovu.

Uklanjanje zapreka Kristovu dolasku skopčano je sa žrtvom, vigilijom, kidanjem. Otvorimo vrata duše i pustimo Krista da uđe unutra i da nas prikaže nebeskom Ocu jer ćemo jedino tako radosno primiti Njegove **vječne darove.**

A kad svrši bdjenje ovog zemaljskog života, nama koji smo se hranili nebeskim otajstvima **objavit će se slava Gospodnja.** Bit će to početak dugoželjenog **odahnuća.**

Božić — **Gledati Božić**

Danas je veseli dan uspomene dolaska među ljude **Rođenog** prije danice. Ovo je dan na koji se u Davidovu gradu rodio Spasitelj, koji je donio **svijetlo** vjere i milosti. Vođeni tim svijetlom čekamo drugi **slavni dolazak** velikoga Boga i Spasitelja našega Isusa Krista. Tada ćemo opet slaviti Božić, jer ćemo promatrati vječno **rađanje Riječi** — prototipa svega stvorenoga — u jednom savršenom svijetlu, svijetlu slave. Preduvjet je spoznanje tajna ovoga svijetla (vjere). Ostvarimo li to onda ćemo na nebu moći **uživati njegove radosti.**

Kristu sve **pripada. I nebo i zemlja!** On ih je **stvorio** i učvrstio. S radošću i oduševljenjem prinosimo lu sami sebe na Njegovo **prijestolje**, oltar, gdje on dolazi i molimo, da mu taj žrtveni dar bude drag te da **po svojoj svetootajstvenoj** izmjeni postanemo slični Njemu, koji se udostojao biti dionikom naše ljudske naravi.

Odvijeka rođen od Oca, u vremenu rođen od majke, rađa se po sv. Pričesti i u našim dušama. To nam je dovoljan razlog da kličemo i pjevamo Spasitelju svijeta. Po milosti nam je darovao **božansko rođenje**, a ako to budemo uvijek budno čuvali i hranili, dat će nam i **besmrtnost** po kojoj ćemo se zauvijek S Njime združiti.

Nedjelja u osmini Božića — **Po osvijetljenom putu**

Ideja svijetla (milosti) o kojoj govori božićno bogoslužje proteže se i kroz božićnu osminu. Kad se **noć** nalazila u sredini svoga tijeka **sišla je s neba svemoguća Riječ**, da rasprši tamu, pokaže put i upravi korake naše prema vječnosti.

Krist je na dan Božića došao na svijet. Ali i preko svake sv. Mise silazi On na svoje ovozemaljsko prijestolje — na oltar. Darove tu postavljene pretvara On u svoje Tijelo. Naše pobožno prinošenje toga dara očima božanskog veličanstva učinit će da ćemo **postići blaženu vječnost.**

Po Euharistiji **primamo** i mi božansko Dijete u svoje srce. Ojačani milošću što nam je donosi njegov dolazak putujemo sigurno u obećanu zemlju, našu vječnu domovinu **k ispunjenju** naših **pravednih želja**.

Bogojavljenje — **Tek na nebu!**

Ovo je blagdan objavljenja Kristova božanstva mudracima, blagdan Njegova krštenja i prvog čuda. Još više ovo je blagdan objavljenja Sunca s visine svojoj Zaručnici novom Jeruzalemu. Tim Suncem obasjana postaje Ona trajno Bogojavljenje svima koje pokriva tama i magla, jer ih neodoljivo privlači njezina svjetlost. Ali na poseban način ovo je završni blagdan sakramentalne crkvene godine, blagdan Paruzije za sve koji su Krista ovdje na zemlji **upoznali po vjeri.**

Kao što su mu kraljevi prinijeli svoj dar, tako mu u sv. Žrtvi i mi prinosimo darove kruha i vina, naše ljubavi, rada i patnje. To su darovi onih nad kojima se po milosti pojavio Gospod i s kojih odsijeva slava Njegova. To su darovi u kojima se više ne prikazuje zlato, tamjan i mira, nego se žrtvuje i blaguje Onaj, koji se **po tim darovima** očituje: Isus Krist, Kralj komu će služiti svi narodi.

Svijetlo vjere što smo ga ugledali na krštenju vodi nas na euharistijsku gozbu. Tu opažamo i primamo Njega, **njegovu zvijezdu** — milost koja čisti duše i koja će učiniti da na radosni dan naše osobne Epifanije **shvatimo i uživamo** ono što ovdje na zemlji slavimo.

Sveta Obitelj — **Po njihovu primjeru**

Danas nam Crkva stavlja pred oči malu nazaretsku obitelj u kojoj je vladala savršena ljubav i koju je Krist posvetio svojim neizrecivim krepostima. Crkva želi da se i **mi ugledamo** na vladanje tih svetih članova i tako postignemo njihovo zajedništvo.

Marija i Josip su nam uzor kako trebamo štovati Boga, **prikazivati Isusa.** Jasno je da to nije nitko činio s tolikom ljubavlju kao roditelji njegovi, ali činjenica je da i mi Gospodinu prikazujemo isti dar. Samo kad bismo ga uvijek prikazivali s Marijinom i Josipovom pobožnošću sigurno bi se u obitelji čovječanstva učvrstio mir i milost.

Po milosti Krist prebiva u našim dušama a po Euharistiji živimo u njegovu društvu. Marija i Josip su nam primjer kako treba da proživljavamo Kristovu **blizinu.** Ugledamo li se na njih, tada ćemo zacijelo biti primljeni u **vječne stanove.**

2. nedjelja po Bogojavljenju — **To može samo Bog!**

Današnja je nedjelja produženje Bogojavljenja. Krist očituje svoje božanstvo na svadbi u Kani. Ali u svadbi sv. Mise tvori on još veće čudo.

Svijesni toga na Prikazanju klikćemo od radosti i pozivljemo sve koji se boje Boga, da im rečemo kako nam **divne stvari** čini Svesilni, kad nam naše siromašne darove pretvara u svoje dragocjeno Tijelo i Krv, u Žrtvu po kojoj nas čisti od ljage naših grijeha.

Ali to veliko djelo ne svršava sa Žrtvom. Ostaje još Gozba. I kad u Pričesti primamo to **dobro Vino,** onda ono umnožava djelovanje Gospodnje svemoći, koja nas tako **priprema** za ono što božanska otajstva obećavaju: vječni život i uskrsnuće tijela.

3. nedjelja po Bogojavljenju — **Samo očišćeni!**

Prošle smo nedjelje promatrali moć Kristovu a danas ga gledamo na djelu ljubavi i spasavanja. **Ozdravlja** gubavca i stotnikova slugu. To su samo dva pretstavnika ranjenog čovječanstva koje vapi da On pruži desnicu svoga veličanstva i da ga spasi.

I kao što smo se zadnje nedjelje divili njegovoj moći tako se danas divimo njegovoj ljubavi koja ga je radi nas u smrt uvela. No osim toga u svojoj domišljatosti je pronašla način da se On svaki dan žrtvuje te tako **očisti naša zla djela** i posveti tijelo i dušu.

4. nedjelja po Bogojavljenju — **Krist spašava**

Krista danas gledamo u lađici, kako umiruje **vjetrove i more,** koji su silno preplašili apostole. Slično je i s nama. Ovdje u životu izloženi smo **pogibeljima,** kojima bez Kristove pomoći ne možemo odoljeti.

Danas ga u Prikazanju molimo da nas dar što ga prinosimo **vazda brani,** pa da s psalmistom smijemo zapjevati kako desnica Gospodnja pokazuje svoju moć.

Po sv. Pričesti mi smo mu bliže nego apostoli. On dolazi u nutrinu u kojoj često puta bjesne strasti. Tu On progovara **zadivljujuće** riječi umirenja. Vjetrovi strasti i želje za zemaljskim uživanjem ga slušaju i odlaze. Ustupaju mjesto ljubavi, Bogu.

5. nedjelja po Bogojavljenju — **Surađivati s Kristom**

Krist se objavio i stvorio svoje kraljevstvo i u tu svoju njivu posijao dobro sjeme svetosti i ljubavi. Ali ni njegov **neprijatelj** ne miruje. On ometa razvoj toga sjemena pa kraljevstvo mora vojevati.

U Misi On dolazi da svojom božanskom snagom kroz borbu upravi naša kolebajuća srca prema savršenom kraljevstvu te nas kao pravu, pšenicu spremi u svoju žitnicu na nebu.

Svaki član Crkve mora voditi borbu. I mi također! Najbolje sredstvo da ne klonemo je blagovanje svetih otajstava **koja su zalog naše pobjede i naše slave.**

6. nedjelja po Bogojavljenju — **Poput kvasca**

Krist nam je progovorio po krštenju, govori po drugim sakramentima i sv. Pismu. Tu riječ moramo primati s radošću Duha Svetoga kao Pavlovi Solunjani i tako **postati izgled** svima koji vjeruju.

Prikazujući žrtveni dar molimo danas da nas Kristov silazak **očisti i obnovi** pa da s veseljem možemo čekati Njegov drugi dolazak.

Okrijepljeni nebeskom gozbom mi moramo postati živo Bogojavljenje, pravi kvasac za sve s kojima dolazimo u dodir i tako postići **vječni život.**

Sedamdesetica — **Ozbiljno na posao!**

Svršio je dio crkvene godine u kojem smo promatrali naše spasenje po Kristovu Utjelovljenju, a danas počinje onaj dio u kom gledamo kako to spasenje dolazi po Kristovoj muci i smrti i uz naše lično sudjelovanje. Cilj obaju dijelova je isti: s milošću kroz život k Paruziji, k Bogojavljenju. — Sedamdesetica je glasni poziv da se ozbiljno uhvatimo teškog i mučnog posla oko spasenja. Poput trkača moramo i mi trčati. Ali za to treba znoja! A i rad u vinogradu i putovanje pustinjom zna biti naporno. Što onda? Pametno raditi!

Možemo se mi naime satrti od posla a opet ništa ne postići; možemo promašiti. Treba da ovo shvatimo: Jedini posao što ovdje na zemlji vrijedi je posao slavljenja Boga. Drugo je sve umor i tjeskoba. A najvrednije u tom vrijednom poslu je svakako Prikazivanje Žrtve sv. Mise. A ako našu ličnu žrtvu združujemo s Misnom, onda je to siguran znak da idemo pravim putem.

Žrtveni Plod s kojim se po blagovanju sjedinjujemo, rasvjetljuje našu dušu, jača naše sile i daje milost da možemo izdržati teret dana i žegu našeg kršćanskog poziva.

Šezdesetnica — **Kroz borbu**

Rijetko su kada u crkvenoj godini pjesme i molitve tako ozbiljne kao danas. Sve su nekako prožete vapajima i zazivima za pomoć. Pavao govori o svojim poteškoćama a povijest i sadašnjost nas uči da patnje uvijek vjerno prate Crkvu i njezine članove.

Ali na tako teškom putu Gospodin nas ne ostavlja same. Daje nam svoju milost. Po prikazivanju Žrtve izlijeva se ona u nas te nas onda štiti, oživljava i čini da uza sve teškoće, koje potresaju zemljištem naše duše mi idemo putevima kojima je išao Krist, apostol naroda i Crkva.

Kruh života što ga dobivamo sa žrtvenika Božjega čini nas mladima, krepkima i spremnima za borbu protiv svih protivština i postiže u nama stostruki rod.

Ignacije Vugdelija

USTANIMO OD SNA

(Poslanica prve nedjelje Adventa)

Poslanica Rimljanima odlikuje se dubinom i uzvišenošću nauke, ljepotom i svečanošću. Ma da ne možemo kazati, da je ona kratki sadržaj čitave kršćanske nauke, ona je značajno prigodno pismo upućeno vjernicima Rima. Klica prve kršćanske općine u Rimu su vrlo vjerojatno oni »stranci rimljani«, (Dj. ap. 2, 10.) koji su slušali propovijed sv. Petra. Uostalom sve veze koje su postojale između Rima i Sirije, Azije i Macedonije omogućivale su upoznanje kršćanske vjere. Usto treba napomenuti da su Židovi u Rimu tvorili znatnu koloniju; možda ih je tu bilo 40.000 do 50.000. Imali su 13 sinagoga ili židovskih zajednica (Felten). Središte im je bilo u Trastevere. Pod vladavinom Klaudijevom po prvi put javljaju se u literaturi rimskoj kršćani. Svetonije spominje oko 49 ili 50 god., da je Klaudije protjerao Židove iz Rima koji su na poticaj Kristov stvarali nerede. Dio Cassius (60,6) veli da je to bilo teško izvesti. Akvila i Priscila dokazuju da je zaista bilo prognanika. Vjerojatno su bili pogođeni judeokršćani, među kojima se možda nalazio i Petar. No te poduzete mjere nisu smetale da se kršćanska općina brzo obnovi jer sv. Pavao hvali vjeru rimskih kršćana. Kršćanska zajednica brzo je izgubila prvotni židovski značaj, nastupio je priliv obraćenih pogana kojih je uskoro bio pretežan broj. Takva zajednica mogla je postati predmet Pavlove skrbi. Iz Rima je Pavao kanio krenuti u Španjolsku.

Poslanica je pisana oko 58 g. iz Korinta. U njoj ima 7.101 riječ. U Rim ju je ponijela dijakonisa Feba. Sadržaj poslanice su riječi: »Ne stidim se Evanđelja. Sila je naime Božja na spasenje svakomu koji vjeruje, najprije Židovu a a Grku. Jer se u njemu otkriva opravdanje Božje iz vjere u vjeru, kao što je napisano: Pravednik živi iz vjere«. (Rim. 1, 16—17.)

Evanеđelje je određeno za sve narode, najprije za Židove a potom i za sve druge. Između opravdanja i konačne proslave postoji najuža povezanost. Opravdanje počinje vjerom u Isusa Krista.

Misao, koju je ranije naglasio (12,2): »Nemojte se izjednačiti s ovim svijetom, nego se promijenite obnovom svoga mišljenja«, sv. Pavao kao da ponovno preuzimlje u ulomku što ga čitamo u prvu nedjelju adventa (Rim. 13, 11—14):

11 Već je čas da se probuditi od sna. Sada je bliže spasenje, nego li kada smo postali vjernici.

12 Noć je prošla, a dan se približio. Stoga odbacimo djela tame, a obucimo se u oružje svjetlosti.

13 Kao po danu čestito hodimo, ne u razuzdanim gozbama i pijankama, ne u nečistoći i raspuštenosti, ne u svađi i zavisti,

14 nego se obucite u Gospodina Isusa Krista.

11 Svraćajući pažnju vjernika na važnu činjenicu: milost opravdanja i socijalne ljubavi, sv. Pavao emfatički naglašava, da je to potrebno tim više (kai touto), kad pogledaju oko sebe na vrijeme i prilike u kojima žive. Onako kao što moderni propovjednici, kad kane vjernicima istaknuti kratkoću života, upotrebljavaju slike o bacanju bombi ili avionskih nesreća tako Pavao svraća misao svojih vjernika na drugi dolazak Kristov. Taj dolazak je svakako bliži, nego li kad su počeli vjerovati, tj. učinili ispovijest vjere i potom primili kršćanstvo i krštenje. Nije proteklo ni samih 25 godina od uzašašća Kristova, a već treba opominjati vjernike da se ne predaju religioznom snu, zaboravljanju svojih dužnosti i primljenih obaveza. Opomena nije upravljena na specifičke pogibli, jer u Rimu nije kao u Korintu bilo teških nereda. Spasenje (sôteria) može značiti i pojedinačno i konačno, sveopće spasenje, ukoliko se čovjek svakim danom približava smrti, s kojom prestaje vrijeme zasluživanja a sudbina jednom zauvijek biva zapečaćena. Stoga vjernici treba da u sebi potaknu prvotni žar, što su ga nekoć imali, moraju podvostručiti sile, kako bi postigli nagradu koja se sigurno približava. Pavao ne izražava svoju misao kad će biti paruzija koja može nastupiti u svakom razdoblju!

12 Od sna se treba trgnuti jer to zahtijeva dan. Dvjema suprotnim slikama Pavao potiče vjernike da se kane vjerskog mrtvila i mlitavosti slikom dana i noći. Noć predstavlja vrijeme sadašnjeg života koji je pun tmina, neznanja i grijeha, dok dan označuje u svom punom aspektu budući život, potpuno spasenje. Dan kod svetoga Pavla znači povijesni čas, a isto tako znači i prosvijetljenje. Treba prosvijetliti tamne kutove ljudske savjesti (1 Kor. 3,13;4,5). Kod Sofonije proroka čitamo: »U ono će se vrijeme dogoditi da ću ja pretražiti Jeruzalem svjetiljkama i pohoditi ljude koji bezbrižno sjede na droždini svojoj«.

Na kršćane su već pale zrake svijetla odozgo; sunce svojim zrakama obasjava planinske vrhunce još prije negoli je isteklo. Stoga smo mi djeca svijetla (Ef. 5,8: 1 Sol 5,5) ili prosvijetljeni (fôtisthentes) (Hebr. 6, 4). To je razlog zbog kojega treba odbaciti tamna djela koja Pavao nemilosrdno žigoše u Rim. 1,28—32. Vjernici žive u svijetlu zore a to svijetlo iste je naravi kao i svijetlo koje će sjati u vječnosti. Pavao na drugom mjestu broji kakvo oružje treba da nosi svaki vjernik (Ef. 6,13); ovdje je njegova misao malko drukčija. Umjesto oružja možda bi bilo prikladnije reći »uniformu« (R. Knox). Noseći na sebi tu uniformu Kristove službe već po sebi stojimo nasuprot tminama koje vladaju u svijetu (Ef. 5,13). Prošla (proekopsen) noć, tj. stanje koje, iako se približilo, čeka svoje buduće usavršenje.

13 i 14 S izrazom hoditi Pavao misli na življenje vjernika (peripatesômen; hebr. halak=hoditi, živjeti). Čestit život vjernika mora biti pred neznabošcima kao trajno postavljeni uzorak u koji se mogu i moraju ugledati.

Izraz čestito (eushemôs) upotrebljen u Dj. ap. 17, 12 gdje je govor o čestitim poganskim ženama što su primile Pavlovu propovijed u Bereji. Ovdje Pavao nabraja šest poroka kojih se vjernici trebaju čuvati: razuzdane gozbe i pijanke, nečistoću i raspuštenost, svađu i zavist. Gozbe (kômos) kod neznabožaca su bile razuzdane; na njima je bilo predviđeno opijanje. Iz gostione bi učesnici izlazili na ulice u povorkama; sve je svršavalo sa svađama i zavisti (Svetonije, Neron 26; Petronije Arbiter, Satiricon). Comessationibus (Vg) je zapravo comissationibus jer je comissatio ophod u čast bogova koji svršava s pijančevanjem i razuzdanošću. Pavao upozorava vjernike na ove odvratne poroke koji su se posebno počinjali noću. Razuzdane gozbe odnose se na mane grla (Usp. Gal. 5,21); nečistoća i raspuštenost na grijehe bludnosti (Gal. 5,19); svađe i zavisti na mane protiv ljubavi bližnjega (1 Kor. 3,4; 2 Kor. 12, 20; Gal. 5,21 — V. Jacono).

14 »Obucite se u Gospodina Isusa Krista« je omiljeli Pavlov izraz (Usp. Gal. 3,27; Kol. 3,9; Ef. 4,24) a znači preobrazbu, pronicanje i mističko poistovjetovanje vjernika s Kristom. Moramo uroniti u Kristovu osobnost kao što čovjek kad stavi na sebe uniformu sasvim uronjen u onoga u čijoj službi vojuje. U Gal. 3,27 ova misao potsjećat će vjernike da zaborave svaku osobnu razliku među sobom (Židov i poganin, rob i slobodnjak, muško i žensko). Obući se u Krista — obući se u oružje svjetlosti (Bover). Kršćanin se već

svojim krštenjem obukao u Krista (Usp. gl. 6), ali to sjedinjenje on mora produbljivati i usavršavati nasljeđujući primjer Kristov i surađujući s milošću. Neposredni smisao ovih riječi je da kršćanski život bude pred poganima kao neka vrsta uniforme koja ih potsjeća na kršćansku vjeru. Pavao naglašava u ovoj poslanici rimskim vjernicima da se pokažu dobrim građanima i da ne pružaju poganskoj svjetovnoj vlasti izliku za progonstvo. Ovaj izraz možda pravi iluziju na ispovijest vjere koju su vjernici Rima nedavno učinili; stoga se moraju sve više i više oslobađati poganskih poroka i mana.

Poznato je, da se sv. Augustin obratio čitajući slučajno zadnje retke (13 i 14) poslanice u vrijeme duševne krize i žestoke nutarnje borbe između osjećaja tjelesnosti i duhovnog uspona. Te su riječi odlučile njegovim obraćenjem. »Nisam htio čitati dalje; uostalom nije ni trebalo. Svršavajući ovaj ulomak upravo kao da je svijetlo sigurnosti bilo izliveno u moje srce, raspršene su bile tmine sumnja« (Ispovijesti, VIII, 12, 29).

Koje značenje za nas imaju noć i dan, djela tame i oružje svjetlosti?

Advent je svima poziv, da se obučemo u Gopodina Isusa Krista.

o. Franjo Carev

ALMA REDEMPTORIS MATER

Ta Marijin spev, ki ga zdaj molimo od adventa do svečnice kot sklepno Marijino antifono na koncu brevirja, nas vsakokrat, ko ga začnemo spet moliti, gane. Res, ta prošnja molitev k Odrešenikovi materi je prisrčna, globoka in vsebinsko izredno bogata. Spev spada z ono drugo, prav tako prisrčno in prelepo antifono Salve Regina med najstarejše izmed štirih Marijinih antifon v brevirju. Najmlajša je pa Regina caeli.

Danes splošno trdijo, da je antifono v tej obliki, prav tako kakor ono drugo, Salve Regina, spesnil Henrik Hromi, benediktinski menih v samostanu Reichenau na Bodenskem jezeru. Živel je od 1013. do 1054., v dobi, ko je njegov opat uvajal clunyške reforme in je tamkašnja samostanska šola doživela svoj drugi razcvet. Že od mladosti je bil zaradi hudega protina na vseh udih hrom; zato se imenuje Hromi, latinsko Contractus. Le s težavo je premikal prste in jezik. Njegov duh je bil pa vedno svež, bister in živahen. Po zna-

svojim krštenjem obukao u Krista (Usp. gl. 6), ali to sjedinjenje on mora produbljivati i usavršavati naslijeđujući primjer Kristov i surađujući s milošću. Neposredni smisao ovih riječi je da kršćanski život bude pred poganima kao neka vrsta uniforme koja ih potsjeća na kršćansku vjeru. Pavao naglašava u ovoj poslanici rimskim vjernicima da se pokažu dobrim građanima i da ne pružaju poganskoj svjetovnoj vlasti izliku za progonstvo. Ovaj izraz možda pravi iluziju na ispovijest vjere koju su vjernici Rima nedavno učinili; stoga se moraju sve više i više oslobađati poganskih poroka i mana.

Poznato je, da se sv. Augustin obratio čitajući slučajno zadnje retke (13 i 14) poslanice u vrijeme duševne krize i žestoke nutarnje borbe između osjećaja tjelesnosti i duhovnog uspona. Te su riječi odlučile njegovim obraćenjem. »Nisam htio čitati dalje; uostalom nije ni trebalo. Svršavajući ovaj ulomak upravo kao da je svijetlo sigurnosti bilo izliveno u moje srce, raspršene su bile tmine sumnja« (Ispovijesti, VIII, 12, 29).

Koje značenje za nas imaju noć i dan, djela tame i oružje svjetlosti?

Advent je svima poziv, da se obučemo u Gopodina Isusa Krista.

o. Franjo Carev

ALMA REDEMPTORIS MATER

Ta Marijin spev, ki ga zdaj molimo od adventa do svečnice kot sklepno Marijino antifono na koncu brevirja, nas vsakokrat, ko ga začemo spet moliti, gane. Res, ta prošnja molitev k Odrešenikovi materi je prisrčna, globoka in vsebinsko izredno bogata. Spev spada z ono drugo, prav tako prisrčno in prelepo antifono Salve Regina med najstarejše izmed štirih Marijinih antifon v brevirju. Najmlajša je pa Regina caeli.

Danes splošno trdijo, da je antifono v tej obliki, prav tako kakor ono drugo, Salve Regina, spesnil Henrik Hromi, benediktinski menih v samostanu Reichenau na Bodenskem jezeru. Živel je od 1013. do 1054., v dobi, ko je njegov opat uvajal clunyške reforme in je tamkašnja samostanska šola doživela svoj drugi razcvet. Že od mladosti je bil zaradi hudega protina na vseh udih hrom; zato se imenuje Hromi, latinsko Contractus. Le s težavo je premikal prste in jezik. Njegov duh je bil pa vedno svež, bister in živahen. Po zna-

čaju je bil mehkega srca in vedno ljubezniv. Zaradi njegovega polihistorijskega znanja so ga imenovali »čudo našega stoletja«. Bil je astronom, matematik, fizik, pesnik in skladatelj, predvsem pa zgodovinar. K svojim pesmim je sam zlagal tudi melodije.

Antifona Alma Redemptoris mater je prelepa, globoko doživeta lirika. Trohejskemu ritmu prvotne predloge je, pravijo, Henrik dal sedanji trohejski ritem. Pesem ima zdaj šest šestercev (heksametrov). Razdeljena je v dva dela, katerih vsak obsega po tri verze. Prva dva verza vsakega dela izzvenita v zvočno dvošložno asimilacijo. Oba dela sta med seboj umetno povezana tako, da misel prvega dela prehaja v drugi del, čemur pravijo Francozi »enjambemet«. Vidimo, da je pesem res zelo umetna tvorba.

Po miselni vsebini in celo po izrazoslovju je antifona zelo sorodna starejši himni Ave maris stella, ki so jo prvotno molili na praznik oznanjenja in jo zdaj molimo za večernice Marijinih praznikov; to himno so poznali že v 9. stoletju, njen avtor pa ni znan. Sorodnost obeh vidimo, če ju primerjamo. Prva (Ave maris stella) pravi na pr.: maris stella, druga: stella maris; prva: Dei mater alma, druga: alma Redemptoris mater; prva: semper virgo, druga: virgo prius ac posterius; prva: felix caeli porta, druga: pervia (to je dostopna) caeli porta; prva: sumens illud ave Gabrielis ore, druga: Gabrielis ab ore sumens illud ave; prva: solve vincla reis, druga: peccatorum miserere.

Čudno: v antifoni na koncu mater božjo prosimo, naj se nas grešnikov usmili! Saj nam umiljenje deli le Bog sam, Marija pa za nas prosi. Toda zaradi Marijine vloge pri odrešenju in pri delitvi milosti moremo tako prositi — Leon XIII. pravi, da s temi besedami: »usmili se grešnikov«, s katerimi se prav za prav obračamo samo na Boga, Marijo karsilimo, naj za nas prosi.

V našem prevodu: »Premila mati Zveličarjeva« imamo lepo ritmično prozo. Moramo priznati, da je tudi naš prevod delo pesnika. Prelepi latinski paradoks: »genuisti tuum Genitorem« z dostavkom »natura mirante« je prevajalec prevedel bolj medlo: »Ti, ki si svojega Stvarnika čudežno rodila«; latinski izvirnik je mnogo bolj poetičen: razen paradoksa »genuisti Genitorem« pravi, da se je narava čudila Marijinemu deviškem porodu.

Antifono so prvotno peli oziroma molili pri šesti uri (seksti) na praznik Marijinega vnebovzetja, medtem ko so

antifono Ave Regina caelorum peli isti dan k deveti uri (noni).

Alma Redemtoris mater je sicer drobna, a velika umetnina krščanske religiozne poezije. Kako bi je torej za sklep dnevnega oficija ne molili s prevzetim srcem? Seveda, če bomo z molitvijo hiteli, to ne bo mogoče. Še lepše pa bo, če si jo bomo v adventnem ali božičnem času včasih potihem zapeli. Saj znamo iz bogoslovskih let.

BOŽIĆNI KANON

Sv. Ivan Damaskin, redovnik iz samostana sv. Sabe (Save), umro oko 745, mnogo je radio oko konačnog uređenja crkvenog pjevanja, osobito oktoiha. On je usavršio osmoglasno pjevanje.

Spjevao je kanone za različite blagdane. Između njih je najljepši kanon Pashe. Njegov je kanon i za Božić, Bogojavljenje i druge blagdane, kao i predivne pogrebne pjesme.

U mnogom nasljeduje sv. Grgura Nazijanskog. Iz njegovog govora za Božić uzima dijelove u svoj kanon:

Evo 1, 3 i 9 pjesme božićnog kanona:

1. Hristos se rodi, slavite.
Hristos s neba dolazi, tecite u susret.
Hristos na zemlji, ponosite se.
Pjevaj Gospodinu sva zemljo.
Pjevajte, ljudi s veseljem,
Jer se je proslavio.

2. Prije vjekova bez promjene
Od Oca rođenom Sinu,
A u posljednja vremena od Djevice
Bez sjemena utjelovljenom Kristu Bogu,
Zapjevajmo: Svet jesi, Gospodine,
Koji si uzvisio rod naš.

3. Veličaj, dušo moja, Hrista Cara,
Koji se je rodio u štalici.
Čudno i preslavno otajstvo gledam:
Nebo — jasle, heruvimsko prijestolje — Djevu;
Jasle — smještaj, a u njima leži
Neobuhvatni Hrist Bog.
I njega pjevajući veličamo!

Priopćio Dr Silvestar Kiš

PITANJE JEZIKA U SV. MISI

(Prijedlog za potpuno i konačno rješenje ovog problema)

Pisac ovog članka uspio je iznijeti ove svoje prijedloge pred najviši crkveni forum u Rimu. O. Karlo Balić ocjenio ih je kao »dobar kompromis« u ovom zamršenom pitanju.

(Opaska Uredništva)

Budući da je pitanje jezika u crkvenim obredima, posebno u sv. Misi, kao jedan od problema sv. Crkve, potrebno — obzirom na prilike potpuno i konačno riješiti tako da bez štete po jedinstvo i čvrstoću Crkve doprinese potpunijem sudjelovanju vjernika, većoj vanjskoj popularnosti Crkve i crkvenom jedinstvu, svakako da je koristan svaki napor koji bi tome doprinio.

To je svrha i ovog članka. U koliko su navedene i poznate stvari, navedene su samo radi boljeg razumijevanja stavljenih prijedloga.

1. Sudjelovanje vjernika u crkvenim obredima može se potpuno ostvariti jedino na jeziku narodu razumljivom — na narodnom jeziku.

I popularnost Crkve u današnje vrijeme probuđene narodne svijesti kod svih naroda neodložno traži narodni jezik.

A i odijeljena kršćanska braća ne bi u katoličkoj crkvi smjela izgubiti narodni jezik, koji toliko cijene, niti bi pitanje jezika smjelo biti ni najmanjom zaprekom postizavanju jedinstva.

Sve navedeno traži narodni jezik, ali narodni jezik, jer se razvija i mijenja, ne bi bio u prilog unutrašnjem jedinstvu i čvrstoći same Crkve. To može da bude samo latinski jezik jer se kao mrtvi jezik dalje ne razvija i ne mijenja. Osim toga latinski jezik veže Crkvu unatrag sa njezinim počecima i u širinu po svemu svijetu u jedno monolitno jezično jedinstvo, a po svojoj lapidarnoj jasnoći nema premca.

Osim navedenoga latinski kao službeni jezik Crkve treba dnevno i prakticirati jer bi inače za većinu klera postao sve manje poznat i razumljiv. To dnevno prakticiranje najbolje se može vršiti molenjem Brevijara i sv. Mise jer se oni svakodnevno mole i čitaju. Kad bi se popustilo kod, sv. Mise, došao bi na red i Brevijar.

A za vjernike latinski jezik može se opravdati jedino kao obilježje jedinstva i raspoznavanja.

Postavlja se problem, kako riješiti pitanje jezika u sv. Misi, da bi se udovoljilo zahtjevima i latinskog i narodnog jezika, a da se ne ruši jezična skladnost sv. Mise kao cjeline a donekle i ozbiljnost obreda obzirom na dvojezičnu mješavinu.

Najbolje bi rješenje bilo ono koje bi udovoljilo jednome i drugome zahtjevu.

2. Budući da **sudjelovanje vjernika** može da bude potpuno samo na narodnom jeziku, a prikazivanje sv. Mise treba da bude samo na latinskom, jasno je da sudjelovanje ne može da bude naizmjenično (kao sada kod pristupnog psalma 42, Kyrie eleison itd), nego **uporedno**, t.j. narod treba da određene tekstove recitira istodobno sa svećenikom; — svećenik potiho na latinskom a narod glasno na narodnom jeziku.

Na taj način tiha sv. Misa (jer se govori tiho) može da za svećenika bude sva na latinskom jeziku, osim ondje gdje po naravi stvari treba da svećenik i narod naizmjenično govore, kao što su pozdrav »Gospodin s vama, Molite braćo. . ., Gore srca, Hvale dajmo Gospodinu Bogu našemu i Idite, Misa je svršena.«

Budući da se svećenik ovdje obraća narodu, obavještava ga ili poziva, kad bi i ovo govorio na latinskom jeziku, bila bi to samo puka, narodu potpuno nerazumljiva formalnost, pa prema tome ne bi služilo svrsi sudjelovanja, za koju je od početka određeno.

Da posluži svojoj svrsi ovo neminovno treba da bude na narodnom jeziku. Logično je da prethodni pozdrav »Gospodin s vama« kao sastavni dio obavještavanja, pozivanja, treba da bude na istom jeziku kao i samo obavještavanje, pozivanje kako je to i sada kod evanđelja.

Pozdrav »Gospodin s vama« imao bi ujedno i svrhu, da prethodno upozori i skrene pažnju vjernika na pozivanje ili obavještavanje, koje iza toga slijedi. Stoga bi ga trebalo uvesti i prije »Molite braćo. . .«, a prije »Evo Jaganjac Božji. . .« kod pričesnih vjernika, koje radi jednoobraznosti i opravdanja narodnog jezika također uzeti kao neko obavještenje, mogao bi se mjesto »Gospodin s vama« uzeti pozdrav »Mir vama« i dalje, nakon poklona i uzimanja sv. Hostije, nastaviti »Evo Jaganjac Božji. . .«, ili prije podizanja sv.

Hostije iz ciborija držeći ciborij u ruci pozdraviti »Mir vama«, a nakon podizanja sv. Hostije nastaviti »Evo Jaganjac Božji...«. Pozdrav »Mir vama« imao bi svoje opravdanje i radi toga što svećenik ne bi na narodnom jeziku glasno govorio ili pjevao »Mir Gospodnji bio vazda s vama«, jer nije nikakvo obavještavanje ni pozivanje, pa bi obzirom na postavljeno načelo da svećenik narodu govori narodnim jezikom sve samo kao obavještavanja i pozivanja morao izostati i glasni »Po sve vijeke vjekova« ovdje, nakon »tihe molitve« i nakon molitava poslije podizanja.

Radi istog razloga trebalo bi nakon pozdrava »Gospodin s vama« prije »Pomolimo se« kod skupnih, prikaznih i popričesnih molitava, da svećenik i ovo »Pomolimo se« izgovori odmah nakon odzdrava kao obavještavanje i poziv na molitvu.

Da bi se i po vanjskom izgledu vidjelo, da je sve navedeno stvarno obavještavanje i pozivanje, trebalo bi da sve (pa i »Pomolimo se« prije skupnih, prikaznih i popričesnih molitava, Gore srca, Hvale dajmo Gospodinu Bogu našemu) svećenik govori okrenut prema narodu sa sredine oltara jer samo tako može upotreba narodnog jezika obzirom na latinski jezik sv. Mise ovdje biti potpuno razumljiva i opravdana.

Budući da je za pravilno sudjelovanje, jer je uporedo a ne naizmjenično, neophodno potrebno započimanje istodobno sa svećenikom, trebalo bi da svećenik i u tihoj sv. Misi glasno uzvikne svagdje gdje je to za započimanje potrebno (kao Gloria, Credo i Pater noster).

Ovi latinski zazivi i blagoslov na svršetku sv. Mise bili bi ujedno obilježje jedinstva i znak raspoznavanja za vjernike strance.

Jedino na izloženi način bilo bi sudjelovanje vjernika potpuno ostvareno jer su recitacije vjernika sastavni dio spomenutih pozivanja i obavještavanja, i samo u vezi s njima potpuno ostvaruju razumljivo sudjelovanje i ujedno ukazuju na dio obreda koji iza toga slijedi, što nikako ne bi bilo, kad bi se to govorilo na latinskom jeziku. Na pr. na svećenikov potpuni poziv »Molite braćo da moja i vaša žrtva bude ugodna Bogu Ocu svemogućemu« kratki, ali lapidarni odgovor vjernika »Neka primi Gospodin žrtvu...« s eventualno i »Primi Gospodine nas duhom ponizne...« bilo bi potpuno ostvareno svjesno i razumljivo sudjelovanje vjernika u sv. žrtvi i bez ikakovog posebnog tumačenja.

Sve što je ovdje rečeno o sudjelovanju vjernika u tihoj sv. Misi važilo bi ujedno i **za ministrante.**

U pjevanoj sv. Misi na narodnom jeziku pjevali bi se Gloria, nicejsko-carigradski Credo u tihoj sv. Misi obz rom na sveopće poznavanje i po tome i omogućavanje sveopće recitacije, recitiralo bi se Vjerovanje apostolsko), zatim svi promjenljivi djelovi sv. Mise (ulazna, pričesne i prikazne antifone, pjesme na stepenicama, posljednice i zavlake).

Gloria i Credo započimao bi svećenik pjevanjem kao i sada, ali na narodnom jeziku, što drukčije ne može n biti budući da pjevači dalje nastavljaju na narodnom jeziku.

Obzirom na latinski jezik sv. Mise za svećenika i radi jednoobraznosti sa tihom sv. misom »Spasonosnim zapovijedima potaknuti...« prije »Očenaša« morao bi izostati, pa bi »Oče naš« kao molitvu sviju, svi vjernici i u pjevanoj sv. misi recitirali, na glavni svećenikov »Pater noster«, a nakon toga nastavili pjevanjem »Jaganjče Božji«.

»Molitve vjernika na prikazanju« pjevao bi podđakon ili lektor. Možda bi se tako moglo odrediti i za predslovlje i »Spasonosnim zapovijedima potaknuti...«

Ostaje još problem: skupne i popričesne molitve i predslovlje, tj. ono što u pjevanoj sv, Misi pjeva sam svećenik. Kako bi izgledalo kada bi svećenik, dok narod sve sudjeluje na narodnom jeziku, i on sam pozive i obavještavanja narodu i evanđelje govori narodnim jezikom, skupne i popričesne molitve i predslovlje pjevao na latinskom jeziku. To bi prema vani predstavljalo neskladnu jezičnu mješavinu, a ove krasne i sadržajem duboke molitve bile bi narodu potpuno nerazumljive pa narod ne bi mogao duhom s istima sudjelovati a baš radi toga se one glasno i pjevaju.

Stoga neminovno i ovo treba da u pjevanoj sv. Misi bude na narodnom jeziku.

Za poslanicu i evanđelje ostali bi sadašnji propisi, tj. za svećenika tiho latinski a za narod glasno narodni.

3. Misal bi bio sav na latinskom jeziku i jedinstven za cijelu Crkvu. Jedino bi se za spomenuta svećenikova pozivanja i obavještavanja vjernika i za prethodne pozdrave u rubrikama označilo, da to svećenik govori narodnim jezikom, sa sredine oltara, okrenut prema narodu. Tako isto bi se većim obojenim slovima tiskalo ono što svećenik glasno uzvikuje kao znak za započimanje recitacije sa strane vjernika, kao i započimanje Glorie i Creda u pjevanoj sv. Misi na na-

rodnom jeziku. — Prema tome u misal se ne bi unosili nikakvi tekstovi na narodnom jeziku jer bi uslijed razvijanja jezika dolazilo do češćih promjena.

Izuzetno i samo za pjevanu sv. Misu tiskao bi se poseban »Dio misala na narodnom jeziku — za pjevanu sv. Misu«, u kojemu bi bilo sve što svećenik i vjernici u pjevanoj sv. Misa govore ili pjevaju na narodnm jeziku. Ili bi možda bilo praktičnije da se glasne molitve u sv. Misi tj. skupne i popričesne, te predslovlja, tiskaju u posebnoj knjizi, a sve ostalo tj. promjenljivi djelovi sv. Mise i ostalo u čemu narod sudjeluje (s jedoobrazno utvrđenim tekstovima) u kantualu ili evanđelistaru.

Na izloženi način bilo bi potpuno udovoljeno svemu što se u jezičnom pogledu, prema obrazloženju u uvodu, traži. Vratili bismo se ujedno i na izvore, kada je latinski jezik bio i narodni, pa prema tome i sv. Misa latinska i narodna a sve dosadašnje jezične povlastice otpale bi kao nepotrebne.

Uspostavljen bi bio i mnogo uži kontakt svećenika i naroda time što bi svećenik sa obavještavanja i pozivanja govorio okrenut prema narodu, čime bi se u jedino mogućoj formi nadomjestio način, kada je svećenik cijelu sv. Misu prikazivao okrenut prema narodu.

Zadovoljile bi se težnje svih naroda, i onih sa evropskom tradicijom i onih bez te tradicije koja nikako ne bi smjela biti ni najmanjom zaprekom lakšem širenju vjere i postizavanju crkvenog jedinstva.

A nakon što je latinski jezik ovako utvrđen u sv. Misi (jer bi s vrlo malim izuzetkom pozivanja i obavještavanja sva tiha sv. Misa koja se svakodnevno prikazuje bila latinska) ne bi bilo zapreka da obredi Svete sedmice budu svi na narodnom jeziku čime bi se i ovdje, i jedino tako potpuno, ostvarilo toliko potrebno i naglašivano sudjelovanje vjernika i postigla pastoralna svrha obreda.

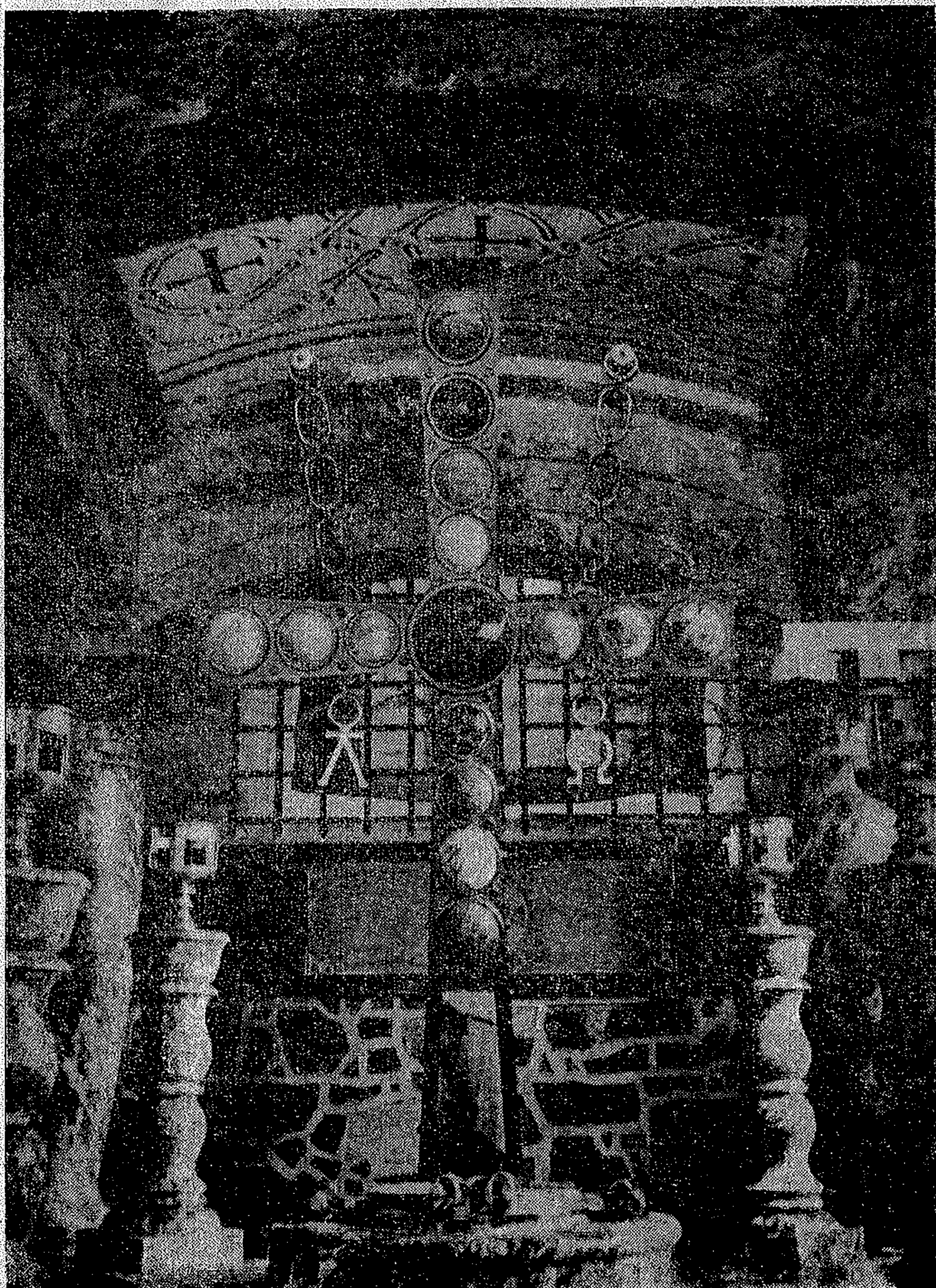
M. M.

SAKRALNA UMJETNOST

Naš časopis u novoj tehničokj opremi donašat će redovito razne članke i vijesti iz područja crkvene umjetnosti. Liturgija je usko povezana s umjetnošću koja se s tog gledišta zove liturgjskom ili sakralnom. Poznati katolički časopisi za kršćansku umjetnost danas su potpuno u službi liturgijskih načela i pripadaju centrumu liturgijske akcije. Liturgijski odbori u pojedinim biskupijama rade zajednički u pitanjima crkvene umjetnosti.

Danas se poslije duže pospanosti probudilo življe nastojanje i u ovom pogledu na korist vjere, znanosti, umjetnosti i opće estetike. Na čelu toga je »Pontificia Comissione Centrale per l'arte sacra« u Rimu koja daje savjete, preporuke i odredbe u materiji umjetnosti ne samo iz prošlosti već i sadašnjosti. Nažalost mnogo puta ne slušaju se ni kanonski zakoni, ni instrukcije centralne papinske komisije, pa ni odredbe pojedinih biskupa poslije pastirskih pohoda. Župnici i upravitelji crkava katkada se i ne obraćaju biskupskoj kuriji želeći ostati nezavisni i samovoljni u pitanjima crkvene umjetnosti bilo kod dobavka novih ili prodaje, izmjene starih predmeta, kod gradnje ili popravke crkava i župskih dvorova. Sve ove stvari mora se gledati s više stanovišta: religioznog, moralnog, kanoničkog, juridičnog, ekonomskog, umjetničkog i pastoralnog. Rektor jedne crkve je njezin čuvar, upravitelj, a ne gospodar crkvenih stvari.

Povijest nam svjedoči, da je crkva kroz vjekove ljubila, pomagala i štitila umjetnost, pa je uz mnoge lijepe epitete dobila i naziv »majka umjetnosti«. Poznato je njezino »mecenatstvo« u prošlim stoljećima, ali ono je blijedilo i nestajalo uslijed pomanjkanja materijalnih sredstava, a i vjerskog žara. Ne smijemo nikada zaboraviti da Crkva ima potrebu od umjetnosti. Ona je to imala u prošlosti a ima i danas. Svaki svećenik treba da je o tome svijestan. Prvo, treba da znade čuvati, spasavati umjetničku baštinu naših crkava, a gdje je moguće osnovati lokalne ili dijecezanske muzeje. Drugo, kod podizanja novih crkava ili nabavke novih slika i kipova mora biti suvremen, ali ne u smislu banalnosti i običnosti vremena ili sadašnje mode, a isto tako mora stajati daleko od zastarjelosti, senilizma i romantizma prošlosti. Danas se svećenstvo ne može optuživati zbog neznanja umjetnosti. Ima već više godina da se umjetnost predaje kao svaki

JOŽE PLEČNIK: Crux gemmata v krstilnici v Mengšu (ljubljanska škofija)

drugi predmet u sjemeništima i bogoslovijama. To je uvedeno i u svim državnim školama. Sve je to lijepo i dobro ako se taj predmet, kako to obično biva, ne smatra »pepeljugom«. Dobro je da se poznaje povijest umjetnosti, razni arhitektonski stilovi, slikarske epohe, ali sve to malo će pomoći da se upozna vrijednost dragocjenih predmeta koji će mu biti povjereni za čuvanje, popravak i upotrebu u crkvi. Osim poznavanja umjetnosti, svećenik treba da znade tolike faktore u vezi s umjetnošću. Svijet se je izmijenio. Nekoć se kod uređaja i ukrasa crkve mislilo na plemstvo i buržoaziju a danas je to ostalo za proste vjernike, pa i proletere, a i svećenstvo se rekrutira iz siromašnih obitelji. Fenomen više socijalni nego kulturni. Danas imamo crkava bogatih s umjetničkim djelima i dragocjenostima, ali one nemaju novaca za uzdržavanje i popravak. Ima mnogo tih problema, koje bi trebalo rješavati. Sv. Ambroz prodao je dragocjeno crkveno posuđe da ublaži glad svojih vjernika.

U ovoj rubrici naš časopis će donašati članke i vijesti iz crkvene umjetnosti, a također i razne odgovore na aktuelna pitanja iz tog područja prema želji čitatelja. Pokojni kardinal Constantini, osnivač poznatog časopisa »Arte Cristiana«, napisao je g. 1952. prigodom objave instrukcije sv. Stolice o crkvenoj umjetnosti ovo:

»Zadaća i cilj svete (crkvene) umjetnosti, kako nam označuje i samo njegovo ime, jest da na najbolji način doprinese ukrasu kuće Božje i da njeguje vjeru i pobožnosti onih, koji se sakupljaju u crkvi, da prisustvuju službi Božjoj i da mole milosti nebeske«.

Dr Ivan Delalle

IV MEĐUNARODNI KONGRES CRKVENE GLAZBE U KÖLNU (22—30. lipnja 1961)

Ovo je bio već četvrti poslijeratni kongres crkvene glazbe. Nakon Rima, Beča i Pariza starodrevni Köln je bio odabran da primi onih 1200 crkvenih glazbenika skupljenih sa svih pet kontinenata svijeta. Doista impozantan broj glazbenika svih narodnosti i rasa. Tokom tih devet radnih dana održan je niz predavanja, a u okviru osam pontifikalnih Misa i dnevno po nekoliko koncerata su bila djela 116 skladatelja uz sudjelovanje 27 pjevačkih zborova, 7 simfonijskih

drugi predmet u sjemeništima i bogoslovijama. To je uvedeno i u svim državnim školama. Sve je to lijepo i dobro ako se taj predmet, kako to obično biva, ne smatra »pepeljugom«. Dobro je da se poznaje povijest umjetnosti, razni arhitektonski stilovi, slikarske epohe, ali sve to malo će pomoći da se upozna vrijednost dragocjenih predmeta koji će mu biti povjereni za čuvanje, popravak i upotrebu u crkvi. Osim poznavanja umjetnosti, svećenik treba da znade tolike faktore u vezi s umjetnošću. Svijet se je izmijenio. Nekoć se kod uređaja i ukrasa crkve mislilo na plemstvo i buržoaziju a danas je to ostalo za proste vjernike, pa i proletere, a i svećenstvo se rekrutira iz siromašnih obitelji. Fenomen više socijalni nego kulturni. Danas imamo crkava bogatih s umjetničkim djelima i dragocjenostima, ali one nemaju novaca za uzdržavanje i popravak. Ima mnogo tih problema, koje bi trebalo rješavati. Sv. Ambroz prodao je dragocjeno crkveno posuđe da ublaži glad svojih vjernika.

U ovoj rubrici naš časopis će donašati članke i vijesti iz crkvene umjetnosti, a također i razne odgovore na aktuelna pitanja iz tog područja prema želji čitatelja. Pokojni kardinal Constantini, osnivač poznatog časopisa »Arte Cristiana«, napisao je g. 1952. prigodom objave instrukcije sv. Stolice o crkvenoj umjetnosti ovo:

»Zadaća i cilj svete (crkvene) umjetnosti, kako nam označuje i samo njegovo ime, jest da na najbolji način doprinese ukrasu kuće Božje i da njeguje vjeru i pobožnosti onih, koji se sakupljaju u crkvi, da prisustvuju službi Božjoj i da mole milosti nebeske«.

Dr Ivan Delalle

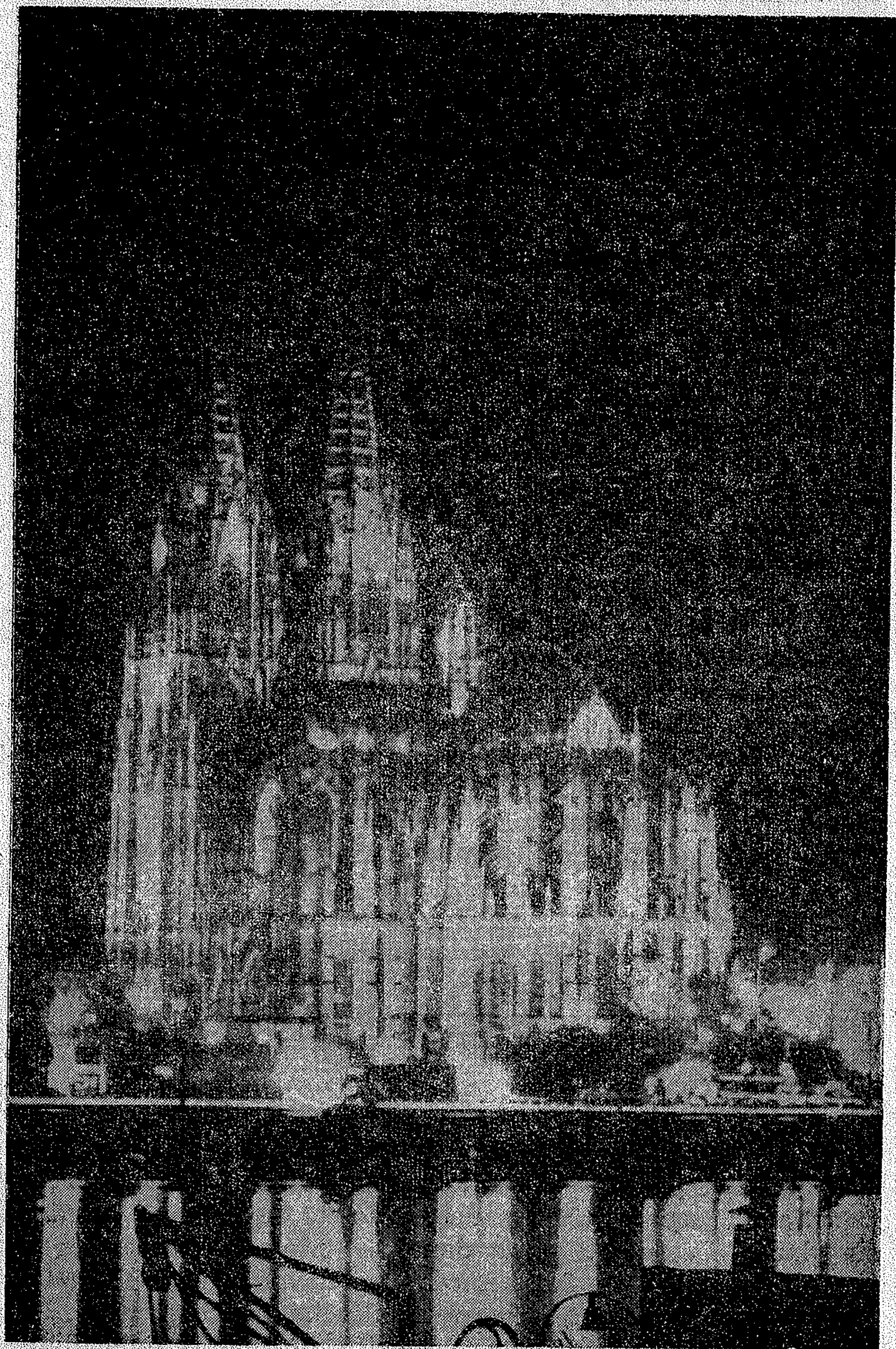
IV MEĐUNARODNI KONGRES CRKVENE GLAZBE U KÖLNU (22—30. lipnja 1961)

Ovo je bio već četvrti poslijeratni kongres crkvene glazbe. Nakon Rima, Beča i Pariza starodrevni Köln je bio odabran da primi onih 1200 crkvenih glazbenika skupljenih sa svih pet kontinenata svijeta. Doista impozantan broj glazbenika svih narodnosti i rasa. Tokom tih devet radnih dana održan je niz predavanja, a u okviru osam pontifikalnih Misa i dnevno po nekoliko koncerata su bila djela 116 skladatelja uz sudjelovanje 27 pjevačkih zborova, 7 simfonijskih

orkestara i velikog broja solista svake vrsti. Kako među kongresistima tako su i među izvođačima bila zastupana sva prva imena današnjeg međunarodnog crkveno-glazbenog života. Iz naše države na kongresu su sudjelovali crkveni skladatelji Mo Albe Vidaković i prof. Matija Tomc, zatim operni pjevač Marijan Ruždjak i dirigent Bogo Leskovic (ova dvojica kao izvođači na koncertu slavenske duhovne glazbe). Iz ostalih slavenskih zemalja bili su prisutni još i predstavnici Poljske i Čehoslovačke.

Od dosadašnja tri međunarodna kogresa svaki je imao svoju jasno određenu fizionomiju. Prvi, održan 1950. u Rimu imao je zadatak da udari temelje zajedničke suradnje svih crkvenih glazbenika i poveže ih u jednu ideološku i radnu cjelinu koja će se nadahnjivati ne samo glazbenim tradicijama Vječnoga grada, nego i najnovijim smjernicama koje se u njemu rađaju. Drugi je održan u Beču 1954. prigodom 50 godišnjice Motu proprija sv. Pija X o crkvenoj glazbi. Tu je bio zahvaćen pregled rada i nastojanja kroz pola stoljeća oko obnove liturgijske glazbe u svijetlu smjernica sv. Pija i ostalih crkvenih dokumenata. Pariški kongres 1957. bio veoma dinamičan osobito po brojnim raspravama i borbi mišljenja oko što potpunije provedbe tada nove enciplike »Musicae sacrae disciplina« pok. pape Pija XII. A ovaj četvrti, u Kölnu, imao je zadatak da pokaže više u praksi nego u teoriji današnje stanje crkvene glazbe, kako one liturgijske tako isto i koncertne, i sve praktične mogućnosti, koje pružaju crkvenim glazbenicima najnovije Upute SZO od 1958. godine. Zato se i može s pravom ustvrditi, da je ovogodišnji međunarodni sastanak crkvenih glazbenika u Kölnu baš radi brojnih prvorazrednih izvedaba za vrijeme svečanih liturgija i koncerata više naličio međunarodnom festivalu crkvene glazbe nego kongresu. A po tome se ne samo razlikovao od dosadašnjih nego mu je to bila u isto vrijeme i prednost.

Putem izvedaba brojnih suvremenih djela (moderne skladbe su obuhvatale preko 80% repertoara) kongresisti su mogli upoznati presjek današnjeg stvaralaštva crkvene glazbe u svijetu i usporediti ih s dostignućima suvremene svjetovne glazbe. Ustanoviti da li današnja crkvena glazba napreduje, nazaduje ili tapka nemoćno po davno utrtim i izgaženim putevima. Povući stvarne zaključke za budućnost. Ali ne na temelju učenih rasprava, više ili manje uvjerljivih, nego na temelju doživljenih i praktično izvedenih umjetnič-

KATEDRALA U KÖLNU

kih djela koja su nastala danas, od živih skladatelja za suvremenog čovjeka. I mora se istaknuti s mnogo zadovoljstva, da je dojam što su ga proizvela na kongresiste sva ili barem većina tih suvremenih skladba bio izvanredno povoljan. U prvom se redu to odnosi na djela koncertnog karaktera, koja su slobodnija po sadržaju, obliku i primljenim umjetničkim izražajnim sredstvima (na pr. »Muka«, prema tekstovima sv. Pisma i Liturgije Maxa Baumana, za sole, zbor i orkestar; »Maria«, oratorij za sole, zbor, orkestar i orgulje Josepha Kronsteinera; »La nuit obscure« kantata za sopran, zbor i orkestar na tekst sv. Ivana od Križa Monique Gabus i dr.). Ali se i za djela namijenjena liturgijskoj upotrebi može reći, da idu u korak s vremenom i životom i da odražavaju mentalitet i senzibilnost današnjeg čovjeka. Da se svojim stilom sretno uklapaju u prostore i ugođaje koje stvaraju novi oblici suvremene crkvene arhitekture, slikarstva i kiparstva. To je sve novo, krepko i zdravo. Pa ako i ima elemenata, koji ih povezuju s tradicijom i prošlim vremenima, to je više onaj duh ozbiljnosti, strogosti i pobožnosti srednjevjekovne koralne melodike i rano renesansne polifonije, nego li dramatika i osjećajnost kasnog baroka i romantike prošlog stoljeća. Čini se da je današnji čovjek sit pretjerane fantastike i burnih osjećaja. Mnogobrojne krize u životu pojedinaca i naroda, ratne strahote i trka u borbi za stvaranjem novoga života pregazili su one toliko raznovrsne oblike »nježnosti«, »slatkoće« i »duhovne ljubavnosti« koje nisu nikada ni bile drugo, nego odraz nedostataka ukusa i sentimentalni (da ne kažemo često puta i upravo senzualni) nadomjestak »stvarnoj zdravoj pobožnosti i nepatvorenom iskrenom veselju«. Taj novi, zdravi, liturgijski duh zrači iz misnih i drugih obrednih skladba umjetnika kao što su Heinrich Lemacher, Herman Schroeder, Oswald Jaeggi, Flor Peeters i mnogi drugi, čija su se djela isticala u brojnim izvedbama na ovom kongresu. Zato je i bilanca suvremenog stvaralaštva na području liturgijske crkvene glazbe veoma pozitivna, s jasnim perspektivama za budućnost.

U okviru kongresa bilo je raspravljanja i o glazbi u Istočnoj liturgiji i onoj u misijskim krajevima. Poticaj se i u ovim pitanjima dale najnovije smjernice sv. Crkve i zaključci prijašnjih kongresa crkvene glazbe. Ali kako je to problematika koja istom dobiva svoje prve stvarne obrise, i koja istom traži stručno izobražene ljude, da se uhvate s njom u koštac, ni zaključci nisu mogli otići dalje od preporuka da se

što veći broj glazbenika dade na posao proučavanja stvarnog stanja i tako stvori jasna slika o potrebama i mogućnostima njihova rješenja.

Posebna je pažnja kongresa i u teoretskom i u praktičnom pogledu bila posvećena djelatnom sudjelovanju vjernika u liturgiji. Već je u najavi kongresa bilo upozoreno da će se sve svečane pjevane Mise (i one »službene« po najvećim kölnskim crkvama, ali i one »neslužbene« po svim ostalim crkvama na periferiji grada) biti služene »cum populo activo«. U tu je svrhu izgrađen čitav plan različitih mogućnosti od kojih je šest mogućnosti sudjelovanja vjernika predloženo kao uzorak, koji se može primijeniti i po drugim krajevima katoličkog svijeta, jer su sve u potpunom skladu s tradicijom Crkve i njezinim najnovijim propisima. Donosimo tablicu tih mogućnosti da se vidi kako se dadu uskladiti različiti elementi koji sudjeluju u pjevanoj Misi, a da se ne iznevjeri osnovna svrha za kojom se ide.

TIP	PROPRIJ	ORDINARIJ: Kyrie	ORDINARIJ: Gloria	ORDINARIJ: Credo	ORDINARIJ: Sanctus	ORDINARIJ: Agnus	ODGOVORI
I	KORAL (zbor)	KORAL (zbor i puk naizmjence)					PUK
II	KORAL (zbor)	POLIFONIJA (zbor)	KORAL (zbor i puk naizmjenično)		POLIFONIJA (zbor)		PUK
III	KORAL (zbor)	POLIFONIJA (zbor i puk naizmjenice)					PUK
IV	KORAL (zbor)	KORAL (zb. i p. naizm.)	POLIFONIJA (zbor)		KORAL (zb. i p. naizm.)		PUK
V	POLIFONIJA (zbor)	KORAL (zbor i puk naizmjenice)					PUK
VI	KORAL (zbor)	FIGURALNA SKLADBA ZA JEDAN GLAS (zbor i puk naizmjenice)					PUK

Mora se istaknuti da svaki od ovih mogućnosti ili tipova sudjelovanja ima nešto za sebe. Dok su prva tri tipa izvediva samo tamo gdje postoje dobri zborovi i duža zajednička liturgijska praksa, posljednja dva se mogu primijeniti i u manjim crkvama gdje toga nema. U praksi se pokazalo da je to sve ne samo u Kölnu, nego i po drugim gradovima i krajevima moguće. Slušalac ostaje zadivljen videći složno, disciplinirano i pobožno sudjelovanje vjernika. I premda se osje-

ća da je to plod strpljive vježbe i velikog zalaganja, ipak se može reći da se trud isplatio. Sv. Misa je pravi doživljaj za svakog vjernika. On je svojim osjećajima, mislima, molitvom i pjevanjem najuže povezan s misnikom u prikazivanju Žrtve na oltaru. A to je baš ono pravo sudjelovanje u liturgiji i svrha svih liturgijsko-glazbenih nastojanja.

Kongres je svoja zasjedanja završio u benediktinskoj opatiji Maria Laach. Pod predsjedanjem pokrovitelja kard. Josipa Fringsa predstavnici 31 naroda raspravili su i prihvatili 10 zaključaka koji su bili zatim predloženi Sv. Stolici i pripravnim komisijama II. Općeg vatikanskog sabora na razmatranje i upotrebu. Sadržaj tih zaključaka kako slijedi:

1. Već otprije izdani Dekreti Sv. Stolice (»Motu proprio« sv. Pija X, »Divini cultus sanctitatem« Pija XI, »Mediator Dei« Pija XII, »Musicae sacrae disciplina« Pija XII i njezina provedba »Uputa SZO« od 3. IX 1958) treba da se posvuda provedu u život.

2. Za idući Opći vatikanski sabor treba da ne samo stručnjaci u liturgiji nego i stručnjaci za crkvenu glazbu podnesu svoje prijedloge.

3. Opći vatikanski sabor bi trebao da se pobrine da se i liturgijsko pjevanje Istočne crkve oživi i obnovi.

4. Iako bi i narodi u misijskim krajevima trebali da sačuvaju i njeguju svoje vlastitosti u glazbi, ipak bi za jedinstvo Crkve bilo poželjno da se bar nekoliko jednostavnih napjeva iz gregorijanskog repertoara posvuda udese i time to jedinstvo očuva.

5. Liturgijsko pjevanje Istočne crkve valjalo bi promicati odgovarajućim propisima.

6. Neka bi se proučavanju glazbe na sveučilištima posvetilo više pažnje, kako bi se i specijalna pitanja koja se odnose na polifoniju, orgulje, pučke popijevke i sl. mogle temeljitije proučiti.

7. Neispitano blago crkvene glazbe koje se još čuva po mnogim crkvenim knjižnicama, trebalo bi izdati i na taj način učiniti pristupačnim javnosti.

8. Valjalo bi, u skladu s crkvenim propisima, osnovati »Međunarodno društvo crkvenih glazbenika« sa sjedištem u Rimu. (Nakon prihvaćenih zaključaka bio je već raspravljen i nacrt pravila).

9. Osim već postojećeg »Kyriala« trebalo bi sastaviti još jedan »Kyriale secundum« koji bi sadržavao i u prvom redu puku namijenjene koralne napjeve.

10. U Missa cantata bi trebalo da misnik — kao što je to već dopušteno za Evanđelje i Poslanicu — ne mora recitirati tekstove koje zbor pjeva.

Osim ovih zaključaka bilo je još mnogo pojedinačnih korisnih prijedloga o kojima se raspravljalo. Ali bilo zbog njihove smionosti bilo zbog otpora koji se javljao u krugovima nekih kongresista, ti su prijedlozi ostali da se rasprave i temeljitije prouče na slijedećem V. Međunarodnom kongresu crkvene glazbe, koji će se održati 1964. godinu u Londonu. Međutim i ovaj i svi slijedeći kongresi imat će kao misao vodilju riječi Časoslova »Ipsi canamus gloriam«.

Mo Albe Vidaković

BOGORODICE DJEVICE PREČISTI ZARUČNIK

(Sv. Pijo X)

Štovanje sv. Josipa sve više se utvrđuje i širi. Bogoslovska se nauka sve intenzivnije bavi proučavanjem njegovih izvanrednih darova kojima ga je Bog odlikovao između svih svetaca postavivši ga tako blizu Utjelovljenomu svomu Sinu i njegovoj Majci vazda Djevici. Sve više se čuju glasovi, kako bi trebalo da njegovo ime uđe u Kanon Mise, pače da se — na primjer u velikim Litanijama — njegovo ime spominje prije imena sv. Ivana Krstitelja. Na novom Vatikanskom koncilu će se bez sumnje raspravljati i o tim pitanjima. Pogotovu, što je Sv. O. Ivan XXIII uspjeh novoga Koncila stavio upravo pod zaštitu sv. Josipa. On je to učinio u vrlo lijepom Apostolskom Pismu, upravljenu »Biskupima i vjernicima katoličkog svijeta«, na dan sv. Josipa 19. ožujka 1961. Mislim da će čitateljima »Službe Božje« biti ugodno, ako u ovom nizu napisa o sv. Josipu, koji su zamišljeni kao nastavak onih u prvom godištu pod latinskim naslovom: In primis..., najprije donesem glavne izvatke iz tog divnog Pisma. Naslov ovih člančića uzet je iz jednog dekreta sv. Pija X iz 1909. god.

9. Osim već postojećeg »Kyriala« trebalo bi sastaviti još jedan »Kyriale secundum« koji bi sadržavao i u prvom redu puku namijenjene koralne napjeve.

10. U Missa cantata bi trebalo da misnik — kao što je to već dopušteno za Evanđelje i Poslanicu — ne mora recitirati tekstove koje zbor pjeva.

Osim ovih zaključaka bilo je još mnogo pojedinačnih korisnih prijedloga o kojima se raspravljalo. Ali bilo zbog njihove smionosti bilo zbog otpora koji se javljao u krugovima nekih kongresista, ti su prijedlozi ostali da se rasprave i temeljitije prouče na slijedećem V. Međunarodnom kongresu crkvene glazbe, koji će se održati 1964. godinu u Londonu. Međutim i ovaj i svi slijedeći kongresi imat će kao misao vodilju riječi Časoslova »Ipsi canamus gloriam«.

Mo Albe Vidaković

BOGORODICE DJEVICE PREČISTI ZARUČNIK

(Sv. Pijo X)

Štovanje sv. Josipa sve više se utvrđuje i širi. Bogoslovska se nauka sve intenzivnije bavi proučavanjem njegovih izvanrednih darova kojima ga je Bog odlikovao između svih svetaca postavivši ga tako blizu Utjelovljenomu svomu Sinu i njegovoj Majci vazda Djevici. Sve više se čuju glasovi, kako bi trebalo da njegovo ime uđe u Kanon Mise, pače da se — na primjer u velikim Litanijama — njegovo ime spominje prije imena sv. Ivana Krstitelja. Na novom Vatikanskom koncilu će se bez sumnje raspravljati i o tim pitanjima. Pogotovu, što je Sv. O. Ivan XXIII uspjeh novoga Koncila stavio upravo pod zaštitu sv. Josipa. On je to učinio u vrlo lijepom Apostolskom Pismu, upravljenu »Biskupima i vjernicima katoličkog svijeta«, na dan sv. Josipa 19. ožujka 1961. Mislim da će čitateljima »Službe Božje« biti ugodno, ako u ovom nizu napisa o sv. Josipu, koji su zamišljeni kao nastavak onih u prvom godištu pod latinskim naslovom: In primis..., najprije donesem glavne izvatke iz tog divnog Pisma. Naslov ovih članćića uzet je iz jednog dekreta sv. Pija X iz 1909. god.

Sv. Oca Ivana XXIII Apostolsko pismo
o pobožnosti prema sv. Josipu, Zaštitniku sveukupne Crkve

Glasovi, što sa svih strana zemlje dopiru do Nas kao izraz vesela očekivanja i želja za sretan uspjeh II Vatikanskog Ekumenskog Koncila, sve više potiču Naš duh da iskoristi dobro raspoloženje tolikih priprostih i iskrenih srdaca...
I evo nam dolazi u susret kao prikazanje novog proljeća ove godine i uz svetu Uskrsnu Liturgiju blagi i ljubezni lik Sv. Josipa, uzvišenog Marijina Zaručnika, koji je toliko drag intimnoj pobožnosti duša osjetljivih za privlačnosti kršćanske askeze i njezinih izraza duhovnosti, skromnih i poniznih, a toliko milijih i slađih.

U kultu svete Crkve, Isus, Riječ Božja koja je postala Čovjekom, odmah je imao svoje štovanje klanjanja koje ne može ni s kim dijeliti, jer je on sjajnost Očeve naravi, koja se odrazuje u slavi Svetaca. Marija, njegova roditeljica, išla je za njim već od prvih vjekova, u slikama katakomba i bazilika, pobožno štovana: **sveta Marija, majka Božja.**

Josip, naprotiv, osim kojega tračka njegova lika što se javlja ovdje ondje u spisima Otaca, ostaje kroz vjekove i vjekove u nekoj svojoj karakterističnoj skrovitosti, gotovo, kao neka ukrasna slika u okviru Spasiteljeva života. I trebalo je dugo vremena prije nego je njegovo štovanje prešlo iz očiju u srca vjernika, i odatle činilo da provru osobiti ushiti molitve i pouzdana predanja. Te gorljive radosti su bile pridržane zanosnima novijega doba: oh! kako obilatim i znatnim. I upravo o njima osobito Nam je drago, što možemo odmah donijeti vrlo karakterističan i značajan dokaz i primjer.

Što o sv. Josipu govore Pape posljednjih sto godina

Između raznih **postulata** što su ih Oci I Vatikanskoga Koncila prikazali Piju IX, kadno su se sastali u Rimu, dva prva su se odnosila na sv. Josipa. Prije svega su molili da njegovo štovanje zauzme viši položaj u svetoj Liturgiji: potpisala su ga 153 biskupa. Drugi, potpisan od 43 Vrhovna poglavara redovničkih zadruga, molio je da sv. Josip bude svečano proglašen Zaštitnikom sveopće Crkve.

Pijo IX

Pijo IX je veselo prihvatio i jednu i drugu želju. Odmah u početku svoga papinstva on je bio odredio svetkovinu i liturgiju o zaštitništvu sv. Josipa za 3. nedjelju po Uskrsu. Već 1854. on je u jednoj snažnoj i pobožnoj alokuciji pokazao u sv. Josipu najsigurniju nadu Crkve poslije sv. Djevice. A 8. prosinca 1870, kad je Vatikanski Koncil morao biti obustavljen zbog političkih događaja, on je iskoristio sretnu zgodu svetkovine Bezgrešne da što svečanije i službeno proglasi sv. Josipa zaštitnikom opće Crkve i da njegovu svetkovinu 19. ožujka podigne na liturgični stepen »dvostruk prvog reda«.

Ovaj njegov kratki ali tako ljupki i divni Dekret **»Urbi et Orbi«** od 8. XII 1870 — bio je zaista dostojan **Tajne uspomene** (Ad perpetuam rei memoriam). On je otvorio žilu veoma bogatih i dragocjenih nadahnuća Nasljednicima Pija IX.

Lav XIII

I eno zaista neumrli Lav XIII izlazi za svetkovinu na nebo Uznesene 1889. s Pismom »Premda više puta« (Quamquam pluries). To je najopširniji i najobilatiji dokument što ga je neki Papa ikad izdao u čast onoga kojega su držali ocem Isusovim. U njemu ga slavi kao osobit uzor otaca obitelji i radnika. Otada je počela ona lijepa molitva: »Tebi se, blaženi Josipe«, koja je tolikom slašću napunjala Naše djetinjstvo.

Sv. Pijo X

Sveti Papa Pijo X dodao je k izrazima Pape Leona još i mnoge svoje, pune pobožnosti i ljubavi prema sv. Josipu. On je rado primio posvetu Njemu upravljenu djela, koje je govorilo o njegovu štovanju; umnožilo je blago oproštenja za moljenje njegovih Litanija, tako milih i tako slatkih. Kako li lijepo zvone riječi upotrebljene kod tog dopuštenja! **Sanctissimus Dominus Noster Pius Papa X inclytum patriarcham S. Joseph, divini Redemptoris patrem putativum, Deiparae Virginis sponsum purissimum et catholicae Ecclesiae potentem apud Deum Patronum,** — i gledajte kakve li finoće osobnog osjećanja — **cuius glorioso nomine a nativitate decoratur, peculiari atque constante religione ac pietate complectitur...**

Benedikt XV

Kad je ono buknuo prvi veliki Evropski rat, dok su se oči sv. Pija X zaklopile ovozemnom životu, eno se po Božjoj providnosti diže papa Benedikt XV da kao dobrotvorna zvijezda na opću utjehu obasja bolne godine od 1914. do 1918. I on je veoma brzo ustao da unaprijedi štovanje sv. Patrijarha. Njemu dugujemo dva nova predslovlja u misnom Kanonu: upravo ono sv. Josipa i ono drugo u Misi za mrtve,, sretno spojivši i jedno i drugo u dva dekreta izdana istoga dana, 9. travnja 1919. Time kao da nas je htio upozoriti kako se prate i sljubljuju bol i utjeha između dvije obitelji: one nebeske u Nazaretu, kojoj je sv. Josip bio zakonita glava, i silne ljudske obitelji rastužene općim zaprepaštenjem zbog bezbrojnih žrtava onoga ubojnog rata. Tužan, a ujedno i sladak i sretan spoj: sv. Josip s jedne strane, a s druge **signifer sanctus Michael:** obojica prikazujući duše pokojnika Gospodinu **in lucem sanctam.**

Slijedeće godine — 25. srpnja 1920. — papa Benedikt se opet vraća k istom predmetu, kad se spremala pedesetgodišnjica proglašenja sv. Josipa — izvršena od Pija IX — Zaštitnikom sveopće Crkve. Vraća se u svijetlu teološke nauke s **Motu proprio »Bonum sane«,** koji sav odiše milinom i osobitim pouzdanjem...

Pijo XI i Pijo XII

Istim tragovima preporučene žarke pobožnosti prema svetom Patrijarhu dva posljednja pape — jedanaesti i dvanaesti Pijo — i jedan i drugi uvijek drage i časne uspomene — naslijedili su jedan drugoga u živoj i uzornoj vjernosti poziva, pobude, zanosa.

Barem četiri puta je Pijo XI u svečanim nagovorima i u raznim prigodama, kad je osvjetljavao lik novih Svetaca i često u svakogodišnjem povratku 19. ožujka — tako 1928, a onda 1935. i opet 1937 — iskoristio takvu prigodu da istakne mnoge sjajne crte kojima je ukrašen duhovni lik Isusova Čuvara, prečistog Marijina Zaručnika, pobožnog i skromnog nazaretskog radnika, i Zaštitnika čitave Crkve...

Pijo XII je preuzeo od svoga predšasnika i glavnu stavku i u istom naglašivanju, a i on u brojnim nagovorima, uvijek tako lijepima, snažnim i sretnim. Tako kadno je 10. travnja 1940. pozivao mlade supružnike da se stave pod si-

gurnu i slatku zaštitu Marijina Zaručnika... A 1955. je navješćivao ustanovljenje godišnje svetkovine sv. Josipa radnika. I ova svetkovina najnovijeg datuma, određena za prvi svibnja, ukida onu od srijede u drugom tjednu poslije oktave Uskrsa, dok će tradicionalna svetkovina od 19. ožujka odsada označivati svečaniji i konačni datum Zaštitništva sv. Josipa nad cijelom Crkvom.

Isti Sv. Otac Pijo XII htio je kao dragocjenim vijencem uresiti prsi sv. Josipa žarkom molitvom, koju je predao pobožnosti svećenika i vjernika svega svijeta i obdario je obilatim oproštenjima. Molitvu upravo stalešku i društvenu, kako i dolikuje svima onima koji su podložni zakonu rada, a taj je za svakoga »zakon časti, mirna i sveta života, preteča vječne sreće«...

(Svršit će se)

SASTANAK ILO-a

VIII sjednica Interdijecezanskog liturgijskog odbora održana je 3. i 4. listopada u Zagrebu.

Pod predsjedanjem preuzvišenog g. Alfreda Pichlera sjednici su prisustvovali: Dr. Delalle, Dragutinac, Dr. Kiš, Mons. Kujundžić, Oberžan, Dr. Pogačnik, Dr. J. Radić, Rendić, Škreblin, Mo Vidaković.

I

Biskupske konferencije na svom zasjedanju dne 22. IX 1961. odobrile su Pravilnik Interdijecezanskog liturgijskog odbora i imenovale su slijedeći odbor ILO-a:

Predsjednik: Preuzvišeni Mons. Alfred Pichler, biskup banjalučki.

Članovi: Zagrebačka nadbiskupija: Dr. Ivan Škreblin, Mo Albe Vidaković
Vrhbosanska nadbiskupija: Ivan Starčević
Beogradska nadbiskupija: Mons. Alojz Turk
Barska nadbiskupija: Jakov Rendić
Ljubljanska biskupija: Dr. Josip Pogačnik
Splitska biskupija: Dr. Ivan Delalle
Lavantinska biskupija: Drago Oberžan
Đakovačka biskupija: Mitar Dragutinac
Križevačka biskupija: Dr. Silvestar Kiš

Porečko-puljska biskupija: Ante Bogetić
Apostolska administratura Subotica: Mons. Ivan Kujundžić
Redovnici: Dr. Martin Kirigin, OSB i o. Dr Juraj Radić.

Prema gore spomenutom Pravilniku bilo je potrebno da se konstituira izvršni odbor i odrede referenti za pojedine grane liturgijsko-pastoralnog rada (čl. 6 i 7).

U novi izvršni odbor su uz predsjednika izabrani:

Dr. Martin Kirigin, potpredsjednik
Dr. Ivan Škreblin, tajnik
Mitar Dragutinac, tehnički referent
Dr. Juraj Radić i Dr. Josip Pogačnik, članovi.

Kao referenti izabrani su:

1. Za sv. Misu i sakramente: Dr. Josip Pogačnik,
2. Za liturgijsku godinu zajednički kalendar i štovanje naših svetaca i blaženika: Dr. J. Radić,
3. Za liturgijsko propovijedanje i katehizacije: Dr. Martin Kirigin,
4. Za svećenički podmladak i ministrante: Drago Oberžan,
5. Za crkvenu umjetnost: Dr. I. Delalle,
6. Za crkvenu glazbu: Mo A. Vidaković,
7. Za liturgijski jezik: Dr. Ljubo Kučan,
8. Za tehničke poslove: Mitar Dragutinac.

II

Dne 3. X 1961. nakon što se novi Predsjednik predstavio i upoznao prisutne članove sa zadacima koji ih čekaju u novoj radnoj godini, Tajnik je podijelio primjerke odobrenog Pravilnika ILO-a i istovremeno izrazio zahvalnost Episkopatu što ga prihvatio i odobrio.

Imajući pred očima da su u sadašnji odbor ILO-a ušli i neki novi članovi, Tajnik ih je u kratkim crtama upoznao s dosadašnjim radom ILO-a osvrćući se napose na zaključke sjednice iz godine 1956., od kojih su nekoji veoma važni, a iz objektivnih razloga se nisu sve do danas mogli provesti u život.

Poslije tog prikaza uslijedila je rasprava i doneseni su slijedeći zaključci:

1. da će ILO ponovno umnožiti djelo o. M. Kirigina: Moja Misa, jer je već odavna raspačano a mnogi ga traže,

2. da će izdati Katekizam o sv. Misi prema djelu kardinala Lercara A. Messa figlioli,

3. da će Dijecezanski liturgijski odbor Zagrebačke nadbiskupije prirediti priručnik za vršenje obreda,

4. da će ponovno tiskati Priručnik za ministrante.

U nastavku sjednice raspravljeno je više važnih pitanja i odlučeno je da se:

5. na traženje mnogih vjernika, koji se služe hrvatskim prijevodom misala uredništvo službe Božje izdat će Liturgijski kalendar za godinu 1961/62.

6. Radovi oko hrvatskog prijevoda Rimskog misala imaju se završiti još tokom ove godine, a tekstovi treba da se dostave o. M. Kiriginu do 31. XII 1961. S tim u vezi održat će se 20. II 1962. u Zagrebu posebni sastanak prevodilaca Misala, koji će izvršiti konačnu stilizaciju teksta.

7. Nakon završenih radova oko prevođenja Misala pristupit će se izradi malog Priručnika Rimskog obrednika imajući pri tome u vidu potrebe i vlastitosti pojedinih biskupija.

III

Dne 4. X 1961. raspravljalo se o zaključku VII sjednice ILO-a održane 4. i 5. IX u Zadru, prema kojem bi trebalo prirediti liturgijski tečaj za svećenike (IV 2).

8. Da bi se svećenici još prije tečaja upoznali sa potrebama i zadacima liturgijske obnove, Dr. S. Kiš će napisati o tome jednu konferenciju, koja će biti poslana svim Ordinarijima kao materijal za svećeničke duhovne i eventualno dekanatske korone.

9. Zaključeno je, da će se liturgijski tečaj za svećenike svih biskupija održati od 20. do 22. veljače 1962. u Zagrebu. Glavna tema, koja će biti obrađena u nizu od devet predavanja bit će: provođenje u život »Vodiča za sudjelovanje vjernika u sv. Misi«. Predavači će biti: Mons. Pichler, Dr. Kirigin, Oberžan, Dr. Kučan, Mo A. Vidaković, Dr. J. Radić i Dr. Pogačnik.

Osim toga će u okviru tečaja Zagrebački Dijecezanski liturgijski odbor prirediti izložbu crkveno liturgijskog ruha i liturgijske literature, te omogućiti slušanje ploča liturgijske glazbe i gledanje projiciranih slika iz povijesti crkvene umjetnosti.

10. Sjednica izvršnog odbora održat će se dne 19. II 1962. u 16 sati u Zagrebu.

Alfred Pichler, biskup

VIJESTI

Socijalna enciklika. U »Acta Apostolicae Sedis« (LIII, 8) od 15. srpnja 1961. izišla je socijalna enciklika pape Ivana XXIII pod naslovom »Mater et Magistra«. Svoju nauku nadovezuje Ivan XXIII na socijalno učenje velikih papa Leona XIII, Pija XI i Pija XII. U ovoj enciklici on oštro kritizira socijalnu nepravdu koja vlada u različitim dijelovima svijeta i žali sudbinu iskorištavanih radnika. Zahtjeva da radnici za svoj rad budu pravedno plaćeni. Upozorava na razliku između zaostalih i privredno razvijenih zemalja pa veli da je to »možda najveći problem našega vremena«. Kaže da nema mira dok ljudi ne uvide svoju veličinu i činjenicu da su stvorenja Božja. Na koncu pozivlje sve ljude dobre volje da rade po načelima kršaćnske socijalne nauke.

Zanimanje za Bibliju. Sva biblijska društva na cijelom svijetu proširila su u godini 1960. preko 35 milijuna primjeraka Svetog Pisma. Taj broj je za 20% veći nego u godini 1959 (Bibel und Liturgie 1961-62, 1, 24).

Biblijska nedjelja. Argentinski episkopat odredio je da se u cijeloj Argentini kao biblijska nedjelja drži zadnja nedjelja rujna, najbliža blagdanu sv. Jeronima najvećeg naučitelja u proučavanju sv. Pisma. Svrha je ove odredbe što bolje poznavanje i raspačavanje Biblije (Rocca 1961, 18, 28).

Misal na norveškom jeziku. Za 5000 norveških katolika izišlo je prvo izdanje Rimskog misala na latinskom i norveškom jeziku. Ovo izdanje pretstavlja prvorazredni događaj za liturgijski život tamošnjih vjernika. Izdanje je pripremano oko 20 godina a oslanja se na glasovito izdanje »Missale Nidrosienses« jedno od prvih štampanih djela u Norveškoj zaslugom biskupa Erika Walkendore iz Drontheima (Rocca 1961, 14, 26).

Jubilej liturgijskog časopisa. Nekoliko godina poslije nego što je započeo izlaziti hrvatski liturgijski časopis »Život s Crkvom« počeo je u Ottawi (Kanada) izlaziti sličan liturgijski časopis koji ove godine slavi 25 godišnjicu opstanka. List je donosio misne tekstove i upute za sudjelovanje kod sv. Mise. U prvim mjesecima list je bio štampan samo u 1000 primjeraka a danas izlazi u 200.000. Za Božić i Svetu sedmicu štampa se preko 300.000 primjeraka. Mnogo je proširen ne

samo u Kanadi nego u Sjedinjenim Državama i Evropi. Prvotno je izlazio na francuskom, a danas izlazi posebno izdanje i na engleskom (Rocca 1961, 14, 28).

Obrednik na živom jeziku. Biskupi Ceylona izdali su nedavno prijevod Rimskog obrednika na singaleškom jeziku. Za biskupiju Jaffma na sjeveru otoka predviđeno je izdanje na jeziku tamil (Bibel und Liturgie 1961-62, 1, 45; Rocca 1961, 15, 27).

Liturgijsko-pastoralni vodič. Poslije dugih temeljitih priprava konačno je u Chileu izdan vodič za sudjelovanje vjernika kod sv. Mise pod naslovom »Directorio pastoral para la santa Misa«. Potpisali su ga svi čileanski nadbiskupi, biskupi i apostolski vikari (Bibel und Liturgie 1961-62. 1,45).

Papinski institut za liturgiju. Taj institut je osnovan u Rimu a bit će pod upravom benediktinske opatije sv. Anselma. Profesori će biti različiti redovnici i svjetovni svećenici. Cilj je zavoda: istraživački rad i izdavanje liturgijskih starina, izobrazba stručnjaka i profesora liturgike te održavanje konferencija i obavještavanje široke javnosti (Blagovest 1961, 11, 182).

Obredi svete Sedmice. Francusko središte pastoralne liturgije održalo je ovogodišnji sastanak u Versaillesu. Raspravljalo se o uspjesima i poteškoćama u provođenju obnovljenih obreda kroz prvi decenij nakon obnove Uskrsnog bdjenja. Istaknuti bibličari i liturgičari osvijetlili su pojedina gledišta a župnici su iznijeli rezultate njihova iskustva (Rocca 1961, 18, 26).

Katehetski tečaj u Zagrebu. Zaključkom Biskupskih konferencija g. 1960. i odlukom Vijeća Bogoslovnog fakulteta u Zagrebu započeo je radom jednogodišnji Katehetski tečaj za časne sestre. U zimski semestar upisala se i pohađa predavanje 81 sestra. One su članovi petnaest redova i družbi. Predavanja traju dnevno osim nedjelja i blagdana od 16 — 19 sati. Predmeti su: biblikum, dogmatika, moralno bogoslovlje, katehetika, apologetika, liturgika, pastirsko bogoslovlje, pedagogika, psihologija i crkvena povijest. Predaju profesori Bogoslovnog fakulteta. Duh nastavnog plana i ciljevi rada Katehetskog tečaja zacrtani su Konstitucijom »Sedes Sapientiae« (Pijo XII) i Odredbama Svetog Zbora Redovnika. (Oba su dokumenta izdana, kako je to poznato, godine 1956.)

— Brojni odziv časnih sestara učesnica Katehetskog tečaja kao i njihovo sudjelovanje za vrijeme predavanja, seminara i vježbi daje opravdanu nadu da će on biti od znatne koristi.

Svetovnjaci katehete. Nedavno je pomoćni biskup Los Angelesa potpisao diplome za 570 katehista koji su završili dijacezanski katehetski tečaj. Oni će se pridružiti dosadašnjim katehistima kojih ima 3.200 (Rocca, 1961).

Pastoralna sedmica. Papinski pastoralni institut lateranskog sveučilišta i Središte pastoralne orijentacije organizirali su u Torinu jedanaestu talijansku sedmicu o pitanju usklađenja pastoralnog rada sa suvremenim problemima. Među predavačima su bili kardinali, biskupi, teolozi i svećenici iz pastve. Sudjelovalo je oko 500 svećenika (Rocca 1961,18,26).

Molitva i rad. Benediktinci opatije sv. Križa u Canon City (USA) izabrali su za središte svoga rada u Latinskoj Americi biskupiju David. Nastanili su se u području gdje živi oko 7000 katoličkih zemljoradnika koji dosada nisu imali dušobrižnika. Za svoje uzdržavanje oni će izgraditi tvornicu (Rocca 1961, 15, 28).

Vrijednost dobre štampe. Australijski episkopat izdao je skupno pastoralno pismo o dobroj štampi. Tu je naglašeno da nivo vrijednosti štampe ovisi u prvome redu o čitaocu. Nikakvi zakoni ne mogu učiniti toliko na izdizanju moralne vrijednosti štampe koliko čitaoci tražeći i kupujući samo ono što je vrijedno (Rocca 1961, 18, 28).

Obitelj kardinala Lercara. Uzoriti pobornik liturgijske obnove kardinal G. Lercaro u nedavnoj audijenciji pretstavio je sv. Ocu članove svoje »obitelji«. To je grupa mladića koji su živjeli u teškim prilikama bez vlastite obitelji. Već od početka svoje biskupske službe kardinal sakuplja takove mladiće i brine se za njihovu opskrbu. Ti se mladići odgajaju za uzorne kršćanske radnike. Sv. Otac je tom prigodom naglasio da su »jednostavnost i ljubav dva elementa prave i svijesne službe Božje« (Rocca 1961, 18, 10).

350-godišnjica unije. Biskupija Križevci svetkuje ove godine 350-godišnjicu sjedinjenja s Rimom koje je bilo 19. studenoga 1611. kad je biskup Šimun Vratanja izjavio podložnost sv. Stolici pred sv. Robertom Belarminom.

Protestantski pastori na duhovnim vježbama. Katolički biskup Pittsburga (USA) dr. John Wright držao je tečaj duhovnih vježba američkim protestantskim pastorima na njihovu molbu (Rocca 1961, 16, 25).

Nekatolici na liturgijskoj sedmici. Koncem kolovoza ove godine održana je u Oklaoma City (USA) vrlo uspjela liturgijska američka sedmica. Tema je bila: »Biblija, život i bogoštovlje«. Tom prilikom prikazano je oko 40 filmova o liturgiji i pastoralnom životu. Biskup Oklaome mons. Victor Reed pozvao i nekatolike da sudjeluju (Rocca 1961, 16,28).

Posjet ekumenskog patrijarha papi. Carigradski pravoslavni patrijarha Atenagora I, predsjednik panortodoksnog sastanka što se nedavno održao na otoku Rodu, ponovno je izzrazio želju da posjeti papu. To je bilo prigodom posjete P. Wengera, urednika pariškog dnevnika »La Croix« (Rocca 1961, 14, 40).

Međusobno zbližavanje. Kardinal Lienard, biskup Lilla, osnovao je dijecezansko središte za jedinstvo kršćana. U nedavnoj audijenciji izvijestio je sv. Oca o radu toga središta, posebno o pravoslavnim svećenicima koji pohađaju katolički teološki fakultet i o njihovom srdačnom odnosu s dijecezanskim klerom (Rocca 1961, 14, 40).

Katolički i anglikanski skauti. U Windsoru su ove godine prvi put katolički skauti sudjelovali zajedno s anglikanskim kod svečane priredbe što je svake godine drže u čast sv. Jurja u prisutnosti kraljice i vojvode od Edinburga (Rocca 1961, 14, 40).

Papa Ekumenskom patrijarhi. Sveti Otac je poslao kao delegate u Carigrad dva člana pripravne komisije za istočnu Crkvu Mons. G. Testu i P. Raesa SI da informiraju patrijarhu Atenagoru o pripremama za koncil. Delegati su predali patrijarhi prvi svezak akta koncila (Rocca 1961, 15, 23).

Ekumensko hodočašće. Francuska televizija posvetila je u mjesecu lipnju pola sata za prenos hodočašća u sv. Zemlju u kojem su sudjelovali katolici i protestanti. Hodočašće su organizirala dva dominikanca iz Liona i dva pastora reformirane crkve (Rocca 1961, 15, 23).

Katoličke crkve na službu protestantima. U biskupiji Traunstein (Njemačka) 16 katoličkih crkava dano je na službu protestantima na čemu je pastor Klein izrazio katolicima posebnu zahvalnost (Rocca 1961, 15, 23).

Protestantske crkve na službu katolicima. Kardinal Döpfner koji je nedavno premješten iz Berlina u München izjavio je da se u Istočnoj Njemačkoj katolici i protestanti sve više zbližuju. Od svršetka rata do danas protestanti su predali na službu katolicima 3.800 crkava (Rocca 1961, 15 ,23).

Panortodoksni sastanak na Rodu. Kroz zadnju sedmicu rujna sastali su se na Rodu pretstavnici svih pravoslavnih crkava. To je prvi put nakon rascjepa između Rima i Carigrada da su se na jednom sastanku našli predstavnici cijelog pravoslavlja. Ovaj je sastanak uglavnom imao utvrditi plan za prosinodu, a prosinoda će biti priprava za glavnu sinodu. Na ovaj sastanak bili su pozvani pretstavnici katoličke Crkve i Ekumenskog vijeća crkava. Patrijarh sjedinjenih Melhita Maksim IV poslao je na sastanak pozdrav u kojem je izrazio da se njegovi biskupi, svećenici i vjernici mole za uspjeh sastanka. Rimokatolički nadbiskup Otene Benedikt Printesis (Schweizerische Kirchenzeutung 1961, 42, 504 — 505) pozvao je također sve vjernike na molitvu u nedjelju pred početak ovog sastanka.

Ekumenski sastanak. Od 18. studenog do 8. prosinca o. g. održava se sastanak svjetskog vijeća crkava u New Delhiju. Na sastanak su pozvani da prisustvuju kao promatrači i članovi onih crkava koje ne pripadaju tom vijeću. Među njima su i katolici. Rimski sekretarijat za jedinstvo crkava odredio je petoricu delegata. (Rocca 1961, 18, 21).

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

1. Ali v adventu res ne smejo biti rože na oltarju? Brez njih je oltar tako puščoben.

Odgovor. Caeremoniale Episcoporum (I, 12) pravi, da za škofovo mašo na praznike in slovensne dneve lahko denemo na oltar skrbno urejene vaze z rožami ali dišečim zelenjem ali tudi rože iz svile. V adventu in postu pa naj se za vsako slovesno mašo oltar okrasi brolj preprosto, obilnejše pa le na 3. advento in 4. postno nedeljo (Gaudete in Laetare). Prav tako za črne maše oltar ne sme biti praznično okrašen. »Spodobi se, da je (cerkev) na praznične dneve videti lepša kakor druge dneve, in to tem bolj, čim bolj slovesni so prazniki«. Pri blagoslovu in pri pobožnostih so tudi o adventu in v postu dovoljene rože na oltarju. Papirne rože pa, če jih imajo še kje, morajo z oltarjev zginiti.

Protestantske crkve na službu katolicima. Kardinal Döpfner koji je nedavno premješten iz Berlina u München izjavio je da se u Istočnoj Njemačkoj katolici i protestanti sve više zbližuju. Od svršetka rata do danas protestanti su predali na službu katolicima 3.800 crkava (Rocca 1961, 15 ,23).

Panortodoksni sastanak na Rodu. Kroz zadnju sedmicu rujna sastali su se na Rodu pretstavnici svih pravoslavnih crkava. To je prvi put nakon rascjepa između Rima i Carigrada da su se na jednom sastanku našli predstavnici cijelog pravoslavlja. Ovaj je sastanak uglavnom imao utvrditi plan za prosinodu, a prosinoda će biti priprava za glavnu sinodu. Na ovaj sastanak bili su pozvani pretstavnici katoličke Crkve i Ekumenskog vijeća crkava. Patrijarh sjedinjenih Melhita Maksim IV poslao je na sastanak pozdrav u kojem je izrazio da se njegovi biskupi, svećenici i vjernici mole za uspjeh sastanka. Rimokatolički nadbiskup Otene Benedikt Printesis (Schweizerische Kirchenzeutung 1961, 42, 504 — 505) pozvao je također sve vjernike na molitvu u nedjelju pred početak ovog sastanka.

Ekumenski sastanak. Od 18. studenog do 8. prosinca o. g. održava se sastanak svjetskog vijeća crkava u New Delhiju. Na sastanak su pozvani da prisustvuju kao promatrači i članovi onih crkava koje ne pripadaju tom vijeću. Među njima su i katolici. Rimski sekretarijat za jedinstvo crkava odredio je petoricu delegata. (Rocca 1961, 18, 21).

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

1. Ali v adventu res ne smejo biti rože na oltarju? Brez njih je oltar tako puščoben.

Odgovor. Caeremoniale Episcoporum (I, 12) pravi, da za škofovo mašo na praznike in slovensne dneve lahko denemo na oltar skrbno urejene vaze z rožami ali dišečim zelenjem ali tudi rože iz svile. V adventu in postu pa naj se za vsako slovesno mašo oltar okrasi brolj preprosto, obilnejše pa le na 3. advento in 4. postno nedeljo (Gaudete in Laetare). Prav tako za črne maše oltar ne sme biti praznično okrašen. »Spodobi se, da je (cerkev) na praznične dneve videti lepša kakor druge dneve, in to tem bolj, čim bolj slovesni so prazniki«. Pri blagoslovu in pri pobožnostih so tudi o adventu in v postu dovoljene rože na oltarju. Papirne rože pa, če jih imajo še kje, morajo z oltarjev zginiti.

2. Po novi instrukciji se molitve Leona XIII po maši ob nedeljah in praznikih lahko izpuste, če je maša s pridigo in pa zborna (dialogirana). Ali so tu mišljeni samo zapovedani prazniki?

Odgovor. Sv. kongregacija obredov je na to vprašanje že dne 7. dec. 1960. odgovorila škofu v Fargo (Severna Dakota, USA), in sicer da so z besedo »prazniki« mišljeni vsi prazniki 1. in 2. reda. Vse te dni se po maši s pridigo ali po zborni maši molitve lahko opuste. (The Jurist 1961, str. 276, navajala Paroisse et Liturgie 1961, št. 6, str. 440 in Emmanuel 1961, marec, str. 129).

3. V večjih župnijah pride več obletnic na isti dan. Ali jih smem prenesti na primeren dan kasneje?

Odgovor. Rubrika 418 pravi: Obletnica v strogem smislu je vsakoletno ponavljanje dneva smrti ali pokopa posameznega umrlega, v širokem smislu je pa maša obletnica iz ustanove... Te dneve je v vsaki cerkvi ali oratoriju dovoljena ena obletnica; kadar jo pa rubrike (!) ovirajo, jo je mogoče prenesti na kak bližnji dan, ko ni ovire. — Če torej obletnica zaradi drugih obletnic ne more biti na dan smrti ali pogreba, je ne morem prenesti na kak drug dan. Prenesti jo morem le, če je ta dan praznik 1. ali 2. reda. — Določba pa v novih rubrikah ni nova.

4. Nekateri duhovniki se z vsem gornjim telesom obračajo k misalu, ko molijo iz njega kanon. Ali je to v skladu z rubrikami?

Odgovor. Rubrike splošno zahtevajo, da mašnik moli kanon obrnjen k oltarju. Torej ko molimo kanon, obrnemo k misalu le glavo.

5. Zakaj v direktoriju na Marijine sobote (de s. Maria in sabb.) ni znamenja, da je dovoljena navada črna maša. Saj so te sobote 4. reda?

Odgovor. Po novi rubriki 91 (št. 27 in 28) se dnevi 4. reda dele: na oficij prebl. Marije v soboto in na ferije 4. reda. Črne maše 4. reda ali »vsakdanje« (Quotidianae) so pa po rubriki 423 dovoljene le na ferije 4. reda izven božičnega časa. Torej na Marijine sobote navadne črne maše niso dovoljene.

6. Votivna maša v čast presv. Srcu Jezusovemu Cogitationes je bila prej na prve petke dovoljena le, kjer se »zjutraj« (»mane«) opravljajo posebne pobožnosti v čast presv. Srcu. Ali to velja tudi po novih rubrikah?

Odgovor. Rubrika 385 pravi, da sta na prve petke dovoljeni dve votivni maši v čast presv. Srcu, »kjer se ta dan« (eo die) opravijo posebne pobožnosti v čast temu presv. Srcu.

7. Na kateri strani sedi celebrant z višjo asistenco pri slovesni maši? Na listni ali evangeljski? Prejšnje rubricae generales, ki so to urejale (XVII, 6), so namreč z apostolskim pismo Rubricarum instructum odpravljene.

Odgovor. Še vedno velja predpis Caeremoniala Episcoporum (I, 12, 22): Celebrant, diakon in subdiakon sede na listni (episteljski) strani. Sedeži naj bodo dolga, lepo pogrnjena klop; morejo pa biti tudi ločeni, prosti sedeži, ki pa ne smejo imeti naslanjal za hrbet in roke. (Prim. Gatterer, Praxis celebrandi, Oeniponte 1962, str. 21 sl.).

8. Ali smeta biti poročenca v prezbiteriju ne le med poročnim obredom, marveč tudi med poročno mašo?

Odgovor. Rimski Obrednik (VII, 2) pravi: »Ženin in nevesta poklekneta pred oltar in župnik naj ju pred vsaj dvema pričama vsakega posebej v domačem jeziku vpraša«. Med poročnim obredom sta torej po rubriki pravilno v prezbiteriju. Z njima sta, se razume, tudi obe priči. — Ker pa Caeremoniale Episcoporum (I, 13, 3) laikom, tudi največjim dostojanstvenikom, »po predpisih svetih kanonov in po dokazih hvalevredne in prastare discipline, ki se jo vpeljali že v začetku krščanske vere in se je dolgo držali«, določa prostor »izven kora in prezbiterija«, so nekateri liturgični pisatelji zahtevali, naj bosta ženin in nevesta pri obhajilni mizi; pri tem so se celo sklicevali na razne odloke obredne kongregacije.

Da se dvom reši, je sv. kongregacija obredov dne 20. novembra 1940 v privatnem reskriptu ponovno odločila, da velja rubrika Obrednika, naj boste ženin in nevesta s pričama med poroko v prezbiteriju pred oltarjem. — Liturgisti pa dovoljujejo in celo priporočajo, naj ženin in nevesta ostaneta v prezbiteriju tudi med poročno mašo. To je tudi edino prikladno, ker po rubriki za poročni blagoslov med mašo »klečita pred oltarjem«. Upoštovati je pa seveda tudi zakonite krajevne navade. (Prim. Emmanuel, ferb. 1961, str. 83.) — Naj dostavimo besede uglednega direktorja francoskega centra za liturgično pastoralko, strokovnjaka Martimorta: »Poroka brez maše in brez obhajila je anomalija« (La Masson-Dieu, št. 50, 1957, str. 157).

NOVE KNJIGE

SV. PISMO NOVOG ZAVJETA. Izd. Pastoralne Biblioteke, Sarajevo 1961. Biblija se i liturgija u životu Crkve posve prožimlju i dopunjuju. Liturgijska je obnova od početka promicala sve veće zanimanje za Sv. Pismo. Zato se s liturgijskog i pastoralnog gledišta veselimo novom prijevodu, pogotovo kad je posrećen načinom prevođenja. Neka poneki slobodniji izraz u prijevodu nikoga ne smeta. Pravo je rečeno u uvodu: Bogatstvo se Božjih misli teško iznosi ljudskim riječima, a još teže prevađanjem originalnog teksta, pa je pravo da i mi imamo za čitanje i razumijevanje Božje riječi više raznih prijevoda. Treba istaknuti i stvarni tumač. Bilješke su većinom sažete, ali dovoljne. Vanjska je oprema knjige odlična.

IZVOR UTJEHE. Izd. Nadbisk. Ordinarijat, Beograd i H.K.D. Sv. Ćirila i Metoda, Zagreb 1961.

Izašao je ovaj molitvenik velikim slovima na veliku utjehu naše starije čeljadi. Sadržaj mu nije mogao biti velik, ali je u njemu sve, i to vrlo lijepo raspoređeno. Molitve su većinom liturgijske, a i zasebne su probrane od najboljih i najpoznatijih. Ima i litanije predragocjene Krvi Kristove. Zgodne su i upute o oproštenjima (zašto ne oprosti?) i o bolesničkom pomazanju s molitvama za umiruće.

PRAVILNIK ZA DIJELJENJE SAKRAMENATA. Izd. I.K.D. sv. Ćirila i Metoda, Pazin 1961.

Francuski su biskupi odavna izdali Vodič za sudjelovanje vjernika u sv. Misi, kako su to lanjske godine učinili i naši biskupi. Uz to su francuski biskupi izdali i liturgijsko-pastoralni vodič za dijeljenje sv. Sakramenata. Sada su taj preveli i izdali u Pazinu. Može poslužiti kao smjernica, dok i naši biskupi, kako se nadamo, ne propišu nešto slično.

TEŠKI DANI. Izd. I.K.D. sv. Ćirila i Metoda, Pazin 1961.

Tko god pročita ovaj zanimiv i pobudan dnevnik svećeničkog života, bit će zahvalan auktoru, vrijednom Mons. Šimi Sironiću. Ocrtao nam je vrlo vjerne prilike naše teško iskušane Istre početkom ovog stoljeća i što su u tim teškim okolnostima učinile za narod lijepe svećeničke duše, kakva je bila duša Stanka, junaka ovog romana. Ističe se i liturgijski život istarskog puka, a na mnogim je stranicama sa svim detaljima opisan liturgijski i pastoralni rad jednog župnika. Roman će svima dočarati veličinu, borbe i pobjede svećeničkog života i rada.

o. M. K.